

Janne Katajisto

Etsivän nuorisotyöntekijän osaamisperusta

Opinnäytetyö

Nuorisokasvatuksen johtamisen ja kehittämisen tutkinto

Ylempi amk

2020

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkintonimike	Aika
Janne Katajisto	Yhteisöpedagogi (YAMK)	kesäkuu 2020
Opinnäytetyön nimi		
Etsivän nuorisotyöntekijän osaamisperusta		75 sivua 6 liitesivua
Toimeksiantaja		
Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus		
Ohjaaja		
Sari Miettinen		
Tiivistelmä		
<p>Etsivä nuorisotyö on vakiintunut ja kehittynyt ammattialana paljon viimeisten kahden vuosikymmenen aikana. Etsivän nuorisotyön palveluja on saatavana jo lähes kaikista Suomen kunnista. Työtä tehdään asiakaslähtöisesti ja joustavasti. Pyrkimyksenä on tuoda palvelut mahdollisimman lähelle niitä tarvitsevia nuoria. Etsivää nuorisotyötä leimaa vahvasti humanistinen ihmiskäsitys.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaista osaamista etsivässä nuorisotyössä tarvitaan ja millaisista kompetensseista etsivän nuorisotyön osaamisperusta muodostuu. Lisäksi selvitettiin, millainen työntekijöiden mielestä on riittävä työkokemus ja koulutus tälle alalle, sekä tarvitaanko heidän mielestään suoraan alalle valmistavaa koulutusta ja missä muodossa se voisi olla. Tutkimustuloksia pystytään jatkossa hyödyntämään alan koulutusta suunniteltaessa.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin määrällisenä eli kvantitatiivisena tutkimuksena. Materiaali kerättiin Webropol-kyselyllä, johon osallistui 173 etsivää nuorisotyöntekijää ympäri Suomea. Aineiston perusteella määritettiin tärkeimmät kompetenssit ja niiden merkitystä testattiin eri työntekijäryhmien kesken. Vertailulla selvitettiin, vaihtelee ko kompetenssien tärkeys riippuen työkokemuksesta, koulutuksesta, sukupuolesta tai työympäristöstä.</p> <p>Lisäksi kyselyllä saatiin selville työntekijöiden näkemykset riittävästä työkokemuksesta ja koulutuksesta, joita olisi vaadittava alalle tullessa. Työntekijöiden mielipidettä kysyttiin myös siitä, missä muodossaan etsivän nuorisotyön koulutusta olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää.</p> <p>Opinnäytetyössä selvisi, että tärkeimmät etsivän nuorisotyön kompetenssit liittyvät yksilöohjaukseen ja etenkin vuorovaikutustaitoihin. Lisäksi nämä kompetenssit ovat melko riippumattomia työympäristöstä, työkokemuksesta tai koulutustasosta. Sen sijaan sukupuolten välisessä vertailussa syntyi useita tilastollisesti merkitseviä eroja.</p> <p>Etsivän nuorisotyön osaamisperustan voidaan sanoa olevan varsin laaja. Alalla on hallittava hyvin monia eri taitoja. Työntekijät ovat kuitenkin melko yksimielisiä näistä taidoista eli alalle on muodostunut varsin selkeä ja yhdenmukainen osaamisperusta.</p> <p>Koulutusmuodoista työntekijät pitivät parhaana kurssimuotoista ammatillista täydennyskoulutusta. Yli puolet vastaajista halusi, että lakiin määriteltäisiin vähimmäiskokemus ennen alalle siirtymistä.</p>		

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Asiasanat

Etsivä nuorisotyö, kompetenssi, erityisnuorisotyö, eetos

Author	Degree	Time
Janne Katajisto	Master of Humanities	June 2020
Thesis title		
Etsivän nuorisotyöntekijän osaamisperusta		75 pages 6 pages of appendices
Commissioned by		
Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus		
Supervisor		
Sari Miettinen		
Abstract		
<p>The main purpose of this study was to find out what kind of competences were needed in outreach youth work. Another object was to explore what the sufficient working experience in workers' opinion was. The third aim was to describe what kind of education was considered good enough in this field. The results of this study can be used for planning education in outreach youth work.</p> <p>The analysis of this study was based on quantitative research. The material of the survey was collected by an email enquiry to which 173 professionals of outreach youth work all around Finland replied. Based on these answers it was possible to specify which the most important skills that are needed in this profession were. The importance of these skills was tested between worker groups with different backgrounds.</p> <p>The study indicated that the most important competences that were needed in outreach youth work were related to personal training and especially to skills of interaction. These competences did not significantly depend on the working environment, working experience or the level of education. Comparison between men and women showed that there were several differences in their points of view. The competences of outreach youth work can be considered to be very wide. Many different skills are needed. Most workers had similar opinions about the importance of these competences that are needed and they thought that the competence requirements are clear and uniform. The best form of education according to the workers was supplementary courses for the profession. More than half of the workers wanted that the law should define some minimum experience before working as an outreach youth worker.</p>		
Keywords		
Outreach youthwork, competence, ethos		

1	Sisällys	
2	JOHDANTO	7
3	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	9
3.1	Keskeiset käsitteet	9
3.2	Etsivä nuorisotyö.....	10
3.2.1	Etsivän työn historia	10
3.2.2	Etsivän nuorisotyön ammatillinen eetos	11
3.2.3	Etsivän nuorisotyön kehittyminen ja suuntaviivat tänä päivänä	13
3.2.4	Etsivän nuorisotyön työmuotoja.....	16
3.2.5	Asiakkuuksien syntyminen	20
3.2.6	Etsivän nuorisotyön arvopohjasta.....	21
3.2.7	Ammattialan yleisiä periaatteita ja suuntaviivoja	22
3.2.8	Johtaminen ja rakenteet	24
3.2.9	Ammatillisen osaamisen kehittäminen	25
4	OMA NÄKÖKULMAVALINTA JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	26
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA AINEISTON ANALYYSI	28
6	TUTKIMUKSEEN OSALLISTUNEIDEN TAUSTATIETOJA	33
7	TULOKSET	37
7.1	Osaamisperusta	37
7.1.1	Kaikki vastaajat	37
7.1.2	Eri työntekijäryhmien vertailu.....	41
7.2	Muut taidot	55
7.3	Etsivän nuorisotyöntekijän tärkein ominaisuus.....	55
7.4	Työn ennaltaehkäisevyyden ja korjaavuuden tarkastelu	58
	59	
7.4.1	Korjaavat työtehtävät.....	59

7.4.2	Ennaltaehkäisevät tehtävät	61
7.5	KOULUTUS, KOKEMUS JA SOVELTUVUUS	64
8	JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	66
	LÄHTEET	73

2 JOHDANTO

Etsivä nuorisotyö nykymuodossaan on melko uusi työmuoto. Se on vakiintunut käyttöön valtakunnallisesti vasta kuluvan vuosikymmenen aikana. Etsivää nuorisotyötä on alettu tehdä Suomessa kuitenkin jo 60-luvulla lähinnä jengityön muodossa. 90-luvulla työhön tuli mukaan vaikutteita Norjassa toteutetusta mallista, jossa keskeistä oli moniammatillinen työote. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 14–16.)

Tammikuussa 2011 nuorisolain muutoksessa säädettiin kunnissa tehtävästä etsivästä nuorisotyöstä (Laki nuorisolain muuttamisesta 693/2010/7b§). Tämä toimi alkusysäyksenä etsivän nuorisotyön laajempaan leviämiseen ja yleistymiseen kunnissa. Etsivän työn vakiintumiseen on vaikuttanut myös opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset sekä nuorisotakuu, johon kaikki EU-maat ovat sitoutuneet vuonna 2013 annetun EU:n neuvoston suosituksen mukaisesti (EU-neuvoston suositus 22.4.2013).

Suomessa vuonna 2017 tuli etsivälle nuorisotyölle 26 420 yhteydenottopyyntöä nuoren löytämiseksi. Yhteydenottopyyntöjä tulee eniten oppilaitoksilta ns. padokasilmoituksina, mutta myös muiden viranomaisien (Esim. sosiaali- ja terveystoimi, puolustusvoimat) kautta sekä suorina yhteydenottoina sukulaisten, kaverien tai nuorten itsensä tekeminä. Yhteydenottopyyntöjen myötä nuoria tavoitettiin ja kontaktin jälkeen yhteistyötä jatkettiin 18 238 nuoren osalta. (Bamming & Wallden 2018, 13.) Yhteistyön jatkuminen tarkoittaa henkilökohtaista keskustelua nuoren kanssa, jossa on selvitetty nuoren elämäntilannetta ja erilaisten tukitoimenpiteiden tarvetta (Bamming & Wallden 2018, 9). Etsivää nuorisotyötä tehdään nykyisin lähes jokaisessa Suomen kunnassa. Vuonna 2018 etsivän nuorisotyön henkilötövuosia kertyi 486 (Bamming & Wallden 2018, 10).

Etsivän nuorisotyön tehtävä on jo olemassa olevien palvelujen täydentäminen. Sen keinoin pyritään tavoittamaan ne nuoret, jotka ovat jääneet yhteiskunnan palvelujen ulkopuolelle tai tarvitsevat vielä erilaisten tukipalvelujen lisäksi erityistä tukea. Työn tavoitteena on lisätä nuorten valmiuksia kouluttautumiseen tai työelämään siirtymiseen vahvistamalla eri elämäntaitoja sekä tukemalla nuoria ratkaisemaan heidän erilaisia yksilökohtaisia ongelmiaan. (Vilen 2018, 22.)

Etsivän nuorisotyön toteutus ja työmenetelmät vaihtelevat mm. alueellisten ja yksilöllisten tarpeiden mukaan ja sen parissa toimii taustaltaan hyvin monenlaisen koulutus pohjan omaavia henkilöitä. Laissa etsivän nuorisotyöntekijän pätevyysvaatimukset määritetään seuraavasti: ”Etsivällä nuorisotyöntekijällä on oltava riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä” (Nuorisolaki 21.12.2016/1285/§10). Käytännössä työnantaja eli kunta tai palvelun tuottava järjestö tai muu taho päättää tämän työntekijää hakiessaan.

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan niitä taitoja, joita alalla toimiessa tarvitaan. Tarkoitus on selvittää, mitä taitoja ja osaamista etsivät nuorisotyöntekijät pitävät ammatissaan tärkeimpinä, sekä kartoittaa, millainen on etsivien nuorisotyöntekijöiden koulutus- sekä työkokemustausta. Kolmas tutkimuskohteeni on, millainen olisi työntekijöiden mielestä etsivään nuorisotyöhön vaadittava työkokemus ja koulutus. Näiden tutkimuskysymysten perusteella ryhdyn tutkimaan etsivien nuorisotyöntekijöiden osaamisperustaa.

Tutkimusmateriaali kerätään etsiville nuorisotyöntekijöille suunnatun webropol-kyselyn avulla. Kyselystä saamani materiaalin sekä lähdekirjallisuuden avulla on tarkoitus selvittää etsivässä nuorisotyössä tarvittava tärkein osaamisperusta sekä ottaa kantaa kysymykseen, tarvitaanko etsivään nuorisotyöhön erillistä koulutusta ja millaista se voisi olla. Samassa yhteydessä selvitetään, pitäisikö etsivässä nuorisotyössä toimiville luoda nykyistä selkeämmät kelpoisuusvaatimukset oman ammattialan edustajien mielestä.

Opinnäytetyöni yleisenä tavoitteena on myös nostaa etsivän nuorisotyöntekijän ammattistatusta ja pyrkiä luomaan etsivän nuorisotyön asiakkaille entistä laadukkaampaa ja monipuolisempaa palvelua.

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

3.1 Keskeiset käsitteet

Tämän opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat etsivä nuorisotyö, nuori, kompetenssi sekä osaamisperusta. Etsivällä nuorisotyöllä ymmärretään työtä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukemiseksi. Se on erityisnuorisotyötä, joka tavoittaa alle 29-vuotiaita, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria. Osallistuminen toimintaan on nuorelle vapaaehtoista. (Vilen 2018, 4.)

Lain mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille (Nuorisolaki 1285/2016 §10).

Nuori on nuorisolain puitteissa 0–29-vuotias henkilö. Kunnallisessa etsivässä nuorisotyössä nuorten asiakkuudet saattavat alkaa ikävuosina 13–16, johon suurin osa kunnista on asettanut alaikärajan resurssien kohdentamisen vuoksi. Asiakkuudet painottuvat koulunsa käyneisiin tai sen kesken lopettaneisiin, siksi asiakkaiden ikä on korkeampi kuin perusnuorisotyössä. Etsivä nuorisotyö on kuitenkin kaikkia nuoria varten. Asiakkuudet voivat jatkua 29 ikävuoteen saakka. (Vilen 2018, 26.)

Kompetenssi ymmärretään perinteisellä, yleisen tason tavalla joko kykynä suoriutua työtehtävistään tai yksilön ominaisuuksina eli tietoina, taitoina ja asenteina, tai mahdollisesti nämä yhdistäen; kykynä suoriutua työtehtävistä ja yksilön ominaisuuksina. (Hanhinen 2010, 53.) Tässä yhteydessä kompetenssit ovat niitä asioita ja ominaisuuksia, joita etsivän nuorisotyön tekemisen tarvitaan. Osaamisperustalla tarkoitetaan ammattiin liittyvää tarvittavaa osaamista. Etsivän nuorisotyöntekijän osaamisperustan muodostavat ne kompetenssit eli taidot, jotka on hallittava tässä ammatissa työskennellessä.

3.2 Etsivä nuorisotyö

3.2.1 Etsivän työn historia

Tämän luvun kuvaus etsivän nuorisotyön historiasta perustuu Kaartinen-Koutaniemen (2012, 13-16) koosteeseen aiheesta. Etsivän työn voidaan katsoa käynnistyneen 1800-luvun Englannissa, jossa brittiläinen pelastusarmeija toi auttamistyönsä sitä tarvitsevien ihmisten luokse. Suomessa etsivää nuorisotyötä on tehty 1960-luvulta alkaen. Se alkoi Helsingistä, jossa seurakunta ja kaupunki kohdistivat työn nuorisojengeihin, joiden luokse mentiin kaduille. samalla vuosikymmenellä työ laajeni vielä festivaaleille, esimerkiksi Imatran ajoihin ja Suonenjoen mansikkakarnevaaleihin. Työn ensisijaisena tavoitteena aluksi oli vain solmia jonkinlainen kontakti kohderyhmään ja toivoa, että se ennalta ehkäisevässä mielessä hyödyttäisi apua tarvitsevia. 1980-luvulla Suomessa etsivää nuorisotyötä tekivät Nuorten päihdetyö, kunnallisen nuorisotyön erityisnuorisotyö, raittiustoumiston nuorisoneuvonta sekä seurakunnan erityisnuorisotyö. Toiminta keskittyi kaduille ja oli vielä melko järjestäytymätöntä.

Norja on nykyaikaisen etsivän nuorisotyön kehittämisen kärkimaita. Siellä aloitettiin ammattialan järjestelmällinen kehittäminen vuonna 1969, jolloin etsivän työn tutkimus ja opettaminen aloitettiin korkeakouluissa. Myös Suomessa otettiin vaikutteita Norjasta, jossa jo 80-luvulla toimittiin etsivässä työssä moniammatillisella otteella. 90-luvun alussa kokeiltiin Tampereella Norjan mallin mukaista etsivää nuorisotyötä. Keskeistä kokeilussa oli juuri moniammatillisuus ja sen testaaminen Suomen oloissa. Kokeilu toteutettiin työparityöskentelynä, jossa oli mukana sosiaalialan ja nuorisotyön ammattilaisia. Tampereen ENT-pilotti toimi menestyksellä ja siitä muodostui pysyvä toimintamuoto.

Vuotta ennen ENT:n pilotoinnin alkamista aloitti toimintansa Helsingissä Pro Tuki-piste, jonka tehtävänä oli auttaa seksityötä tekeviä naisia. Työ toteutettiin etsivän työn periaatteella. Kaduilla toimivat prostituoidut eivät olleet yleisten palvelujen

tavoitettavissa ja heihin kohdistuvaan auttamistyöhön haettiin mallia mm. Hollannista.

3.2.2 Etsivän nuorisotyön ammatillinen eetos

Kaartinen-Koutaniemi määrittelee etsivän työn eettiseksi perustaksi humanistisen ihmiskäsityksen. Sen mukaan jokaisella ihmisellä on oma, kiistämätön arvonsa hänen taustastaan, elämäntilanteestaan tai kohtalostaan riippumatta. Jokainen ihminen on ihmisarvoinen huolimatta hänen henkilökohtaisista ongelmistaan tai elämäntavastaan. Etsivän työn etiikkaan kuuluva kaikkien yhtäläinen ihmisarvo on kirjoitettu YK:n ihmisoikeuksien julistukseen sekä Suomen perustuslakiin. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 17.)

Myös EU-tason asiakirjoista löytyy kirjattuja periaatteita, jotka kytkeytyvät etsivän nuorisotyön arvoihin. EU komission valkoinen kirja vuodelta 2001 sisältää linjauksia eurooppalaisesta nuorisopolitiikasta. Asiakirja perustuu laajaan kuulemiseen, johon osallistui nuoria, nuorisojärjestöjä, tiedeyhteisö, poliittisia päättäjiä sekä hallinnon edustajia. Valkoinen kirja korostaa erityisesti nuorten osallistamista eurooppalaiseen yhteiskuntaan. Erityisen tärkeäksi etsivän nuorisotyön kannalta on asiakirjaan kirjattu maininta, jonka mukaan niille nuorille, jotka jättävät koulutuksen tai heitä varten järjestetyn kuntoutuksen, on tarjottava toinen mahdollisuus. (EU-komission valkoinen kirja 2001, 44.)

Etsivän nuorisotyön arvot nojaavat yhtäläiseen arvopohjaan nuorisotyön yleisten arvojen kanssa. Nuorisotyön ammattieettisen ohjeistuksen mukaan nuorisotyö on kohtaamista, kannustavaa kasvatusta ja yhdessä tekemistä. Nuorisotyöllä vahvistetaan myös nuoren osallisuutta yhteiskunnassa sekä lähiyhteisöissä. Nuorisotyöntekijältä ohjeistus toivoo oman työnsä arvostamista ja rakentavaa ja avointa toimintaa työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa. Nuorisotyöntekijän pitää toimia työssään nuoruuden ja nuorten elinolojen tulkkina sekä myös kunnioittaa luontoa ja elämää. Lisäksi hänen tulee huolehtia myös omasta hyvinvoinnistaan. (Rauas 2014, 23.)

Nuorisotyön arvopohjan lisäksi etsivän nuorisotyön arvojen ja eetoksen taustalla on etsivän työn perinne. Etsivän nuorisotyön käsikirja (Vilen 2018, 8-9) erittelee ja yksilöi etsivän nuorisotyön arvoista merkityksellisimmät, joita tämän luvun loppuosa käsittelee.

Etsivä nuorisotyö lähtee aina nuoren vapaaehtoisesta osallistumisesta ja itsemääräämisoikeudesta. Nuori saa itse päättää työskentelyn suunnan ja myös sen, ottaako hän apua vastaan.

Etsivässä nuorisotyössä toimitaan nuorilähtöisesti. Työtä tehdään siellä missä nuoret ovat ja silloin, kun he sitä tarvitsevat. Tavoiteasettelun pitää lähteä nuoresta itsestään ja hänen omista tarpeistaan, vaikka työntekijälle saattaa joskus tulla kiusaus syöttää asiakkaalle jotain valmista ratkaisumallia. Tässä tilanteessa on pyrittävä vain synnyttämään nuoressa oikeanlainen motivaatio, eikä lähteä tekemään päätöksiä hänen puolestaan.

Asiakasta pitää kunnioittaa juuri sellaisena kuin hän on. Tämän ajattelun taustalla on humanistinen ihmiskäsitys, joka ohjaa koko ammattialan periaatteita. Nuoren ihmisarvo tulee tunnustaa hänen mahdollisista vioistaan ja heikkouksistaan huolimatta. Rinnalla kulkeminen tarkoittaa nuoren tukemista niin kauan kuin hän sitä tarvitsee. Nuori voi palata aina takaisin palvelujen piiriin, mikäli katsoo sen tarpeelliseksi. Saavutettavuudesta puhuttaessa tarkoitetaan etsivän nuorisotyön yhteydessä sitä, että palvelua on aina saatavana matalan kynnyksen periaatteella ja se on myös nuorelle maksutonta.

Moniammatillisen yhteistyön periaatetta noudattaessaan etsivän nuorisotyöntekijän tulee tuntea palveluverkosto ja osattava ohjata nuori tarvittaessa oikean palvelun piiriin. Tähän liittyy oman osaamisen tunnistamisen rajat. Etsivän nuorisotyöntekijän ei tarvitse tehdä kaikkea itse, vaan käyttää eri alojen asiantuntijoiden apua, mikäli tilanne niin vaatii ja jos nuori tähän suostuu.

Nuoren puolella oleminen tarkoittaa nuoren tukemista erilaisissa elämäntilanteissa. Nuori saa kuitenkin itse ohjata työskentelyä, eikä työntekijä tee päätöksiä

hänen puolestaan. Tarkoitus on, että nuori ottaa itse vastuun omasta elämästään. Etsivän nuorisotyön tavoitteena on nuoren kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen. Tuen on oltava oikea-aikaista ja nuoren yksilölliset tavoitteet huomiioon ottavaa.

Luottamuksellisuuden periaate tarkoittaa, että työskentely perustuu työntekijän ja nuoren välillä ymmärtämiseen, rehellisyyteen ja läpinäkyvyyteen. Myös omat arvot voivat joskus erota nuoren tai organisaation arvomaailmasta. Tässä tilanteessa nuoren arvomaailmaa tulee kunnioittaa, mutta myös organisaation arvoihin on sitouduttava.

3.2.3 Etsivän nuorisotyön kehittyminen ja suuntaviivat tänä päivänä

Vaikka etsivä nuorisotyö lähti aikanaan liikkeelle juuri katutyöstä, on kaduilla tehtävä työ viime vuosina vähentynyt selvästi. Kaikista etsivistä nuorisotyöntekijöistä kaduille ilmoittaa jalkautuvansa 59,4 %. Katutyön kautta etsivän nuorisotyön palvelujen pariin ohjautui vuonna 2017 vain 0,9 % asiakkaista. (Bamming & Wallden 2018, 13, 28.) Näiden lukujen valossa katutyön tehokkuus ja vaikuttavuus näyttää heikolta, vaikkakin se saattaa tuoda mukanaan myös muuta lisäarvoa esimerkiksi yleisen turvallisuudentunteen lisääntymisenä. Katutyön ennaltaehkäisevää vaikutusta on vaikea mitata. Katutyön vähentymistä selittää osaltaan se, että nuorten kokoontumiskulttuuri on viime vuosina muuttunut. Nuoret eivät enää kokoontu samassa mittakaavassa kaduilla kuin ennen. Lisäksi haja-asutusalueiden ja pienten paikkakuntien etsivät eivät pidä kaduilla työskentelyä kovin tarpeellisena ja tehokkaana, vaan suuntaavat jalkautumisensa esimerkiksi oppilaitoksiin ja nuorisotiloihin. Näin katupäivystys-tyyppinen työskentely kaduilla ja kauppakeskuksissa jää vähemmälle. Samoin ilmoituskäytännön tehostuminen on lisännyt pudokasilmoitusten määrää. Koska resurssit ovat rajalliset, tämä voi myös vähentää kaduilla tapahtuvaa työtä. Nykyisin nuorten ohjautuminen etsivän nuorisotyön palvelujen piiriin tapahtuu suurelta osin viranomaisverkoston, vanhempien tai nuorten oman yhteydenoton kautta. (Alanen & Kotkavuori 2014, 14.)

Nykymuotoisen etsivän nuorisotyön alkusysäyksen muodosti vuonna 2008 ko-keilu, jossa kuntiin suunnattiin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusta etsivän nuorisotyön käynnistämiseksi. Vuonna 2011 voimaan tulleen nuorisolain mukaan kunnilla on ollut mahdollisuus järjestää alueellaan etsivää nuorisotyötä opetus- ja kulttuuriministeriön tuella joko omana toimintana tai sitten ostopalvelumuotoi- sena. Tämän lain voimaan tuleminen jälkeen etsivä nuorisotyö sai palvelumuo- tona huomattavasti tukevamman jalansijan palvelujärjestelmässä. (Alanen & Kot- kavuori, 2014,15.)

Valtion taloudellinen panostus etsivään nuorisotyöhön on merkittävä. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kuntia ja muita etsivää nuorisotyötä toteuttavia tahoja an- tamalla avustusta etsivien palkkaamiseen. Summa voi olla yhden työntekijän palkkaamiseen vuodessa enintään 30 000 euroa. (Vilen 2018, 20.) Kun valtio pa- nosti etsivään työhön käynnistysvaiheessa vuonna 2008 2,5 miljoonaa euroa, oli määräraha tähän tarkoitukseen vuonna 2018 jo 12,7 miljoonaa euroa (Bamming & Wallden 2018, 8).

Etsivää nuorisotyötä koskeva keskeinen lainsäädäntö löytyy nuorisolaista 1285/2016. Pykälässä 10 määritellään etsivän nuorisotyön tehtävä seuraavasti: ”Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaan tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.” Nuorella käsitetään nuorisolain yhteydessä alle 29-vuotiasta, jonka katsotaan olevan yläikärajaa myös etsivän nuorisotyön asiakkuuteen. Alaikärajaa ei ole määritelty, mutta käytännössä mo- nissa kunnissa alaikärajana on pidetty 13–16 vuotta. (Vilen, 2018, 26.) Ikärajan määräytyminen kyseiseen ikäluokkaan selittyy etsivän työn resurssien kohdenta- misesta jo peruskoulun suorittaneisiin ja ammatillisen koulutuksen kesken jättä- neisiin nuoriin.

Kunnilla on lain mukaan velvollisuus nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Kunnan ei

ole kuitenkin pakko tuottaa etsivän nuorisotyön palveluja itse, vaan se voi hankkia palvelut joltain muulta yhteisöltä tai sitten järjestää palvelut yhdessä toisen kunnan tai useiden kuntien kanssa. Mikäli kunta päätyy järjestämään etsivää nuorisotyötä ostopalveluna, sillä on kuitenkin itsellään vastuu siitä, että palvelut järjestetään lain mukaisesti. (Nuorisolaki 1285/2016 10§.)

Nuorisolaissa on omat pykälänsä sekä tietojen luovuttamisesta etsivälle nuorisotyölle sekä nuoren tietojen käsittelystä. Periaatteena on, että asiakastietoja saa luovuttaa eteenpäin ainoastaan nuoren tai alaikäisen ollessa kyseessä, hänen huoltajansa suostumuksella. Työntekijät lähettävät asiakastiedot etsivän nuorisotyön valtakunnalliseen tilastointijärjestelmään PARentiin, johon ne välittyvät anonyymisti. Järjestelmän avulla on tarkoitus suorittaa valtionavunseurantaa ja tarkastella mm. etsivän nuorisotyön vaikuttavuutta. (Nuorisolaki 1285/2016 10–12§.)

Etsivän nuorisotyön osaamiskeskuksen perustaminen vuonna 2018 oli merkittävä virstanpylväs koko ammattialalle. Osaamiskeskus koostuu neljästä eri organisaatiosta. Siinä työskentelee asiantuntijoita Humakista, Espoon kaupungilta, Juveniasta sekä Valtakunnallisesta työpajayhdistyksestä. Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus järjestää kentällä toimiville työntekijöille alaan liittyvää lisäkoulutusta niin verkossa kuin paikallisestikin. Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus perustettiin kehittämään ja yhdenmukaistamaan ammattialaa. Sen tavoitteena on myös tiivistää työntekijöiden yhteistyötä, tukea esimiesten ja johdon työtä ja kerätä ja levittää tietoa ammattialasta. Tärkeimpiä tehtäviä on etsivän nuorisotyön tunnettuuden lisääminen. (Mäkinen A. & Paananen E. ENT-lehti, kevät 2019, 2–4.)

3.2.4 Etsivän nuorisotyön työmuotoja

Periaatteiltaan etsivä nuorisotyö on matalan kynnyksen palvelua, jossa nuoren lähestyminen etsivää nuorisotyöntekijää kohtaan pyritään tekemään mahdollisimman helpoksi. Etsivä nuorisotyö tavoittaa nuoret heidän omista toimintaympäristöistään. (Vilen 2018, 5.) Luottamus rakentuu yhteisten tapaamisten ja kokemusten kautta. Työ viedään sinne missä nuori kokee sen mielekkääksi. Tämä tarkoittaa tapaamisia nuoren kanssa esimerkiksi virastoissa, nuorten kodeissa ja kahviloissa. (Alanen & Kotkavuori, 2014, 30.)

Etsivän nuorisotyön toimintaympäristöt vaihtelevat paljon ja tämä seikka on pitkälti määräävänä tekijänä työmuodon valinnassa. Koska kontaktin solmiminen ja keskinäisen luottamuksen luominen asiakkaan ja työntekijän välillä ovat työn ensimmäisiä tavoitteita, painottuu yksilöohjaus työmuodoista eniten. Aluksi lähdetään liikkeelle säännöllisten tapaamisten toteutumisesta, josta sitten vähän kerrassaan otetaan askelia kohti suurempia tavoitteita. Yksilöohjaus saattaa olla mm. motivoivaa haastattelua ja muuta muutospuhetta, jolla saadaan ohjattua asiakasta kohti toivottua muutosta. Tähän voi sisältyä myös esimerkiksi päihdeneuvontaa ja ennaltaehkäisevää työtä.

Työskentelyä leimaa ehdoton luottamuksellisuus ja vaitiolovelvollisuus. Koska yhteiskuntaa ohjaa kuitenkin lainsäädäntö, etsivän nuorisotyöntekijän roolissa tulee joskus hankalia tilanteita tasapainotellessa luottamuksellisen suhteen rakentamisen ja lain noudattamisen välillä. Rajanveto on pakko tehdä jossain vaiheessa, koska on muistettava, että vaitiolovelvollisuudesta huolimatta etsivä nuorisotyöntekijäkin on järjestäytyneen yhteiskunnan edustaja. Laintulkinnan mukaan, kun asiakkaan tiedetään suunnittelevan tai toteuttavan törkeää rikosta, josta on rangaistukseksi määrätty enemmän kuin kolme vuotta vankeutta, on ilmiantovelvollisuus tässä tapauksessa täyttynyt. Nämä asiat on hyvä tehdä asiakkaan kanssa selväksi joko heti työskentelyn aluksi tai ainakin siinä vaiheessa, kun keskusteluissa aletaan lähestyä näitä koskettavia teemoja. Näin vältetään tilanteelta, jotta

luottamuksellinen suhde nuoreen rikottaisiin, kun nämä pelisäännöt ovat jo ennalta tiedossa ja nuori saa itse valita, minkä verran tai mitä hän tuo keskusteluissa esille. (Kaartinen-Koutaniemi, 2012, 64.)

Jokainen etsivä nuorisotyöntekijä sisällyttää yksilöohjaukseen sellaista sisältöä ja hyödyntää sellaisia taitoja, joista uskoo olevan asiakkaalle hyötyä. Apuvälineinä voi käyttää erilaisia kysymyspatteristoja, tunnekortteja tai vaikkapa taustamusiikkia, mikäli uskoo sen auttavan ohjaustilannetta. Itselläni on ollut tapana turvautua ainakin ensimmäisten tapaamisten yhteydessä erilaisiin toiminnallisiin ratkaisuihin yksilötyöskentelyn lomassa. Esimerkiksi monien nuorten on paljon helpompi aloittaa keskustelu biljardin pelaamisen lomassa kuin jäykässä tilanteessa toimitopöydän molemmin puolin istuttaessa. Joku saattaa pystyä puhumaan paremmin asioistaan ja ongelmistaan, kun on liikkeellä fyysisesti, esimerkiksi kävelylenkillä. ”Monelle keskustelu on helpompaa, kun on samalla jotain konkreettista tekemistä” (Alanen & Kotkavuori 2014, 48).

Perinteinen etsivän työn työmuoto on katutyö eli jalkautuminen, jossa muodossa työ aikanaan alkoi (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 19). Sen toteuttaminen on viime vuosina kuitenkin vähentynyt uuden, enemmän verkostoitumista painottavan työmuodon kehittyessä rinnalle. Suurta osaa apua tarvitsevista nuorista ei enää tavoiteta kaduilta. Heillä ei ole ystäviä tai he ovat jo ”hengailuvaiheen” ylittäneitä. (Alanen & Kotkavuori 2014, 14.) Katutyön kautta asiakkaita ohjautui etsivän nuorisotyön piiriin vuonna 2017 vain 0,9 % (Bamming & Wallden 2018, 13). Silti jalkautuminen on edelleenkin toimiva tapa tavoittaa nuoria heidän omissa toimintaympäristöissään kaduilla, ostoskeskuksissa, kahviloissa ja huoltoasemilla.

Pienryhmätoiminnalla on saavutettu hyviä tuloksia etenkin sellaisten nuorten kohdalla, jolla on taipumusta vetäytyä omiin oloihinsa ja välttää sosiaalisia tilanteita. Parhaimmillaan pienryhmä on toimiva ympäristö ilmaista itseään ja harjoittaa sosiaalisia taitoja. Pienryhmiä voidaan rakentaa erilaisten teemojen ympärille, jollaisia voivat olla arjentaitojen harjoittelu vaikkapa yksinkertaisten ruokien valmistamiseen, erilaisiin harrastuksiin tutustuminen, taiteen harjoittaminen tai leirien ja retkien järjestäminen. Pienryhmä voi olla myös vertaisryhmä. Pienryhmän etu on

helpompi ohjauksellinen kontrolloitavuus suhteessa suurempiin ryhmiin. Pienryhmä on näppärästi liikuteltavissa ja aikaa on enemmän käytettävissä yhdelle ryhmäläiselle suhteessa suurempiin massoihin. Kun pienryhmän henkilökemia toimii, ryhmän jäsen saa siitä tukea ja itseluottamusta ryhmätilanteissa selviytymiseen myös myöhempään elämään. Työskentelyn tavoitteena on yleensä nuoren sosiaalinen vahvistuminen, itsetunnon ja toimintakyvyn vahvistaminen sekä elämänhallinnan ja osallisuuden kehittämiseen liittyvien asioiden kehittäminen (Vilen 2018, 30).

Verkostoyhteistyö on nykyaikaisessa etsivän nuorisotyön toteuttamisessa korostunut entisestään (Vilen 2018, 32). Moniammatillisessa yhteistyöverkostossa eri viranomaistahojen kanssa yhdessä toimittaessa nuoren eteen tehtävän työn tehokkuus nousee eri tasolle kuin yksin toimittaessa. Verkostoitumalla pystytään rakentamaan nuoren ympärille tukea eri tahojen toimesta monipuolista tukea, joka parhaimmillaan kantaa nuorta elämän kriittisten ajanjaksojen läpi. Tällainen nuoren elämässä voi olla ns. nivelvaihe, jossa perusopetuksesta siirrytään toisen asteen oppilaitokseen.

Viime vuosina on noussut entistä tärkeämmäksi työmuodoksi verkossa tehtävä työ. Etsivät saattavat päivystää ja operoida erilaisilla sosiaalisen median alustoilla ja luoda sitä kautta kontakteja apua tarvitseviin nuoriin. Se on myös hyvä kanava tiedottaa etsivän työn palveluista ja toiminnasta omalle kohderyhmälle.

Oma erillinen etsivän nuorisotyön painopistealueensa on koulujen kanssa tehtävä yhteistyö. Etsivät voivat osallistua vanhempainiltoihin esitelläkseen itseään, omaa työtään sekä kertomalla tarpeen tullen myös erilaisista nuoria koskettavista ajankohtaisista asioista. Oppilashuoltotyöhön osallistuminen on tärkeää varsinkin pienemmillä paikkakunnilla, jossa etsivä voi omalta osaltaan auttaa näkemyksillään muodostamaan laajempaa käsitystä yksittäisestä nuoresta tai nuoriin liittyvistä ilmiöistä lähiympäristössä. Osallistumalla ryhmäytyksiin etsivä voi samalla havainnoida mahdollisia tulevia asiakkaitaan sekä auttaa omalla työpanoksellaan ja osaamisellaan oppilaitosta ryhmätysten toteuttamisessa. Koulupäivystyksessä etsivät ovat läsnä koulujen välitunneilla, jolloin oppilailla on mahdollisuus lähestyä

heitä matalan kynnyksen periaatteella. Koulupäivät mahdollistavat myös tehokkaan ennaltaehkäisevän työn toteuttamisen, koska silloin on koko ikäluokka kerralla koolta yhdessä paikassa.

Myös kutsuntatilaisuudet kokoavat yhteen ikäluokkansa kaikki asevelvolliset. Näissä tilaisuuksissa on etsivien hyvä olla läsnä, koska kutsuntojen yhteydessä monenkin nuoren lähitulevaisuuden suunnitelmat saattavat mennä nopeasti uusiksi. Etsivien nuorisotyöntekijöiden tuki on silloin tärkeää. Etsiville nuorisotyöntekijöille on saatavana koulutusta ns. Aikalisätoimintaan, joka kohdistuu asepalveluksensa syystä tai toisesta keskeyttäneisiin nuoriin. Time out! Aikalisä! Elämäraiteilleen -toimintamallissa on tavoitteena nuorten tukeminen ja syrjäytymiskehityksen ehkäiseminen riskialttiissa elämäntilanteessa. Toimintamalli on syntynyt kuntien, puolustusvoimien ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä. Se koostuu palveluun ohjaamisesta, tukipalvelusta sekä palveluohjauksesta. Keskeisimpänä elementtinä tässä toimii tukipalvelu, johon nuori ohjataan varusmies- tai siviilipalveluksen keskeytyessä. Tukipalvelun tarkoituksena on tukea nuorta saamaan elämänsä järjestykseen. Palvelua tarjoavat sosiaali-, terveys- ja nuorisualan työntekijät, jotka ovat saaneet Aikalisä -toimintaan koulutuksen. (Appelqvist-Schmidlechner ym.2011, 7.) Etsivät nuorisotyöntekijät ovat keskeisiä toimijoita juuri tässä joukossa. Aikalisä-koulutuksen saaneiden etsivien tiedot ovat valtakunnallisesti netissä sivustolla: www.aikalisatoiminta.fi. Etsivistä nuorisotyöntekijöistä osallistui Aikalisä-toimintaan vuonna 2017 neljä viidesosaa koko ammattikunnasta. Aikalisä-koulutuksen saaneita etsiviä oli lähes 70 %. (Bamming & Wallden, 2018, 35.)

Vastuu Aikalisätoiminnan koordinoinnista siirtyi vuoden 2018 alusta THL:ltä (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos) opetus- ja kulttuuriministeriölle. Alueetasolla sitä koordinoi AVI (Aluehallintovirasto). Aikalisä-koulutusta työntekijöille järjestää Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus.

Etsiviä nuorisotyöntekijöitä työskentelee hyvin monenlaisissa yhteisöissä, esimerkiksi työpajojen tai ohjaamojen yhteydessä. Etsivien menetelmät, käytännöt ja työskentelytavat vaihtelevat jonkin verran eri painotusten mukaan. Etsivä nuorisotyö on hyvin monimuotoista. Käytössä on lukuisia eri menetelmiä. Ne määrittyvät

paikallisten tarpeiden mukaan. (Vilen 2018, 31.) Etsivän nuorisotyön perustehtävä ja rooli nuorten palvelukentässä pitäisi kuitenkin olla valtakunnallisesti yhteneväinen, samoin työote ja tavoite. Menetelmistä yksilöohjaus, palveluihin saattaminen sekä toimiminen moniammatillisessa yhteistyöverkostossa ovat myös yleistettävissä koko maata kattaviksi. (Vilen 2018, 31.)

3.2.5 Asiakkuuksien syntyminen

Etsivän nuorisotyön katsotaan pääasiallisesti kohdentuvan koulutuksen tai työelämän ulkopuolella oleviin nuoriin, jotka ovat muidenkin palvelujen ulkopuolella. Paikallisia painotuksia työn kohdentamisesta tehdään myös tarvittaessa. Onkin syytä kartoittaa toimintaympäristö ja kohderyhmään kuuluvat erilaiset nuorten ryhmät ja kohdentaa työtä tarvittaessa juuri erityisen suuressa riskissä oleviin. Näistä painotuksista huolimatta etsivä nuorisotyö on kuitenkin tarkoitettu kaikkia nuoria varten. (Vilen, 2018, 26-29.)

Asiakkaiksi ohjautuvien nuorten taustalla voi olla päihteiden ongelmakäyttöä, mielenterveydellisiä, sosiaalisia tai taloudellisia ongelmia. Halutessaan asiakkaaksi nuori voi ottaa itse yhteyttä etsivään nuorisotyöntekijään. Etsivien yhteystiedot ovat kuntien verkkosivuilla. Valtakunnallisesti etsivien yhteystiedot on koottu www.entit.fi -sivustolle (Bamming & Wallden 2018, 13).

Jollain paikkakunnilla on ollut käytössä erilaisia netin kautta toimivia yhteydenotomalleja, kuten esimerkiksi Välittämisen koodi- tai Tajua mut! -toimintamallit, joiden kautta nuoren oma yhteydenotto on onnistunut (Vilen 2018, 29). Parhaillaan ollaan kehittämässä yhtenäistä valtakunnallista sähköistä ilmoitusjärjestelmää nuoria etsivään nuorisotyöhön. Suurin osa nuorista kuitenkin ohjautuu etsivän nuorisotyön palveluihin oppilaitosten ilmoitusten perusteella. 29% asiakkaista tulee etsivän työn piiriin tätä kautta. (Bamming & Wallden 2018, 13.)

Nuorisolaki velvoittaa kouluja ilmoittamaan etsivään nuorisotyöhön peruskoulun käyneistä nuorista, joilla ei ole tiedossa jatko-opiskelupaikkaa. Samoin ammattikouluilla ja lukioilla on velvollisuus ilmoittaa niistä alle 25-vuotiaista, jotka ovat keskeyttäneet opintonsa. (Nuorisolaki 1285/2016 11§)

Myös puolustusvoimat ilmoittavat nuorista, jotka ovat syystä tai toisesta keskeyttäneet asepalveluksen. Tätä kautta asiakkaista vuonna 2017 ohjautui 5,9%. Verkostotyöskentelyn tuloksena asiakkaita on ohjautunut mm. sosiaalitoimen, toisen kunnan etsivien tai työvoimahallinnon tahoilta. Muun viranomaistahon kautta ohjautuvuusprosentti oli 11,7. (Bamming & Wallden 2018, 13.)

Etsivän nuorisotyön tultua kunnissa työmuotona viime vuosina entistä tutummaksi, ovat sukulaisten yhteydenotot yleistyneet. Vanhempien tai muun sukulaisen yhteydenoton seurauksena etsivän nuorisotyön palveluihin ohjautui vuonna 2017 6% asiakkaista (Bamming & Wallden 2018, 13). Yleensä yhteydenottajina ovat nuoren vanhemmat, mutta myös esimerkiksi nuoresta huolta kantavat sisarukset. Onpa omaan toimistooni saapunut kerran myös huolestunut isoisä vaikeuksiin joutuneen pojanpoikansa kanssa. Myös nuorten itsensä tekemät yhteydenotot ovat viime vuosina lisääntyneet tasaisesti. Vuonna 2017 kaikista yhteydenotoista oli nuorten suoria yhteydenottoja 15% sekä sähköisten medioiden kautta 3,9% (Bamming & Wallden 2018, 13).

3.2.6 Etsivän nuorisotyön arvopohjasta

Jaakko Kaartinen-Koutaniemi on haastatellut etsivässä työssä pitkään toimineita kuntien ja seurakuntien työntekijöitä ja tarkastellut sen kautta etsivän työn työkenttää ja työskentelytapoja. Teos tiivistää etsivän nuorisotyön historiaa ja kehitystä sellaiseksi nuorisotyön muodoksi, jota suomalainen etsivä nuorisotyö nykypäivänä edustaa. Kaartinen-Koutaniemi määrittelee etsivän nuorisotyön perustan nojaavan vahvasti ihmiskäsitykseen, jonka mukaan ihmisellä on sama arvo hänen taustastaan, kohtalostaan tai elämäntilanteestaan riippumatta. Elämäntapa tai henkilökohtaiset ongelmat eivät määritä ihmisarvoa. Toisin sanoen Kaartinen-Koutaniemi korostaa etsivässä työssä toimittaessa humanistista ihmiskäsitystä.

Teoksessa avataan myös etsivän työn asiakkaan asemaa. Siinä korostetaan asiakaskeskeistä lähtökohtaa. Tämä tarkoittaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta

ja hänen omien arvojensa kunnioittamista. Asiakassuhde etsivään työhön on asiakkaalle vapaaehtoista. Työskentely etenee hänen vauhdillaan, niin pitkään kuin hän itse haluaa. Asiakkaalle pitää kuitenkin turvata mahdollisuudet ottaa vastaan yhteiskunnan järjestämiä palveluja. Kaartinen-Koutaniemi kiteyttääkin hyvin keskeisen etsivän nuorisotyön ominaispiirteen; etsivän työn palvelut ovat palveluita niille, jotka eivät ole palveluiden piirissä.

Etsivässä työssä laitetaan oma persoona vahvasti peliin. Kaartinen-Koutaniemi esittelee yhteisiä piirteitä, joita hyvillä etsivän työn tekijöillä on. Etsivän on oltava ulospäin suuntautunut ja rohkea, että saisi kontaktin asiakkaisiin. On myös osattava ”heittäytyä” erilaisiin tilanteisiin asiakkaan kanssa eli osattava ajatella asiakkaan ajattelumallin mukaan. Etsivässä työssä toimivan itsetunnon on oltava kohdallaan, muuten työssä jaksaminen saattaa olla pidemmällä aikavälillä vaikeaa. Kaartinen-Koutaniemi korostaa kontaktin ottamisen merkitystä. Kontaktin on oltava aito ja vilpitön. Työntekijä pääsee tähän kuitenkin vain, jos oma elämä on tasapainossa ja itsetunto kohdallaan. Kaartinen-Koutaniemen mukaan ammatitiorientaatiolla on merkitystä vasta aidon kontaktin ottamisen jälkeen. Teoksessa kuvataan, kuinka kontakti työntekijän ja asiakkaan välillä kehittyy ja luottamus kasvaa.

(Kaartinen-Koutaniemi, 2012)

3.2.7 Ammattialan yleisiä periaatteita ja suuntaviivoja

Etsivää nuorisotyötä käsittelevä opas on Vamoksen etsivän periaatteita esittelevä Välittämisen ammattilaiset. Vamoksen toimintamalli korostaa ihmisarvoista palvelufilosofiaa, jossa asiakkaan pienenkin edistysaskelen toteutuminen on jo merkityksellistä. Työskentelytapa mukautetaan Vamoksen mallissa nuorelle sopivaksi. Näissä periaatteissa on taustalla nähtävissä voimavara- ja ratkaisukeskeisen ohjaustavan vaikutus. Malli perustuu erityisesti sille, miten nuori kohdataan. Vamoksen ”hyvän muutoksen polku” muodostuu neljästä eri vaiheesta. Kohtaaminen ja katse on ensimmäinen vaihe, jolloin luodaan pohja toimivalle yhteistyölle. Kohtaamiselle ei suositella toimistoympäristöä, vaan on mieluummin annettava nuoren itsensä päättää tapaamispaikka ja -aika. Kuuntelemisen ja silmiin katsomisen

merkitystä korostetaan, kuten myös sellaisen kielen käyttämistä, jota nuori parhaiten ymmärtää. Toisessa vaiheessa, joka on luottamuksen rakentaminen, osoitetaan välittämistä ja läsnä olemista. Tässä vaiheessa annetaan nuoren itse määrittää työskentelyn suunta. Kolmannessa vaiheessa eli kiinnittymisessä pyritään muodostamaan syvempi emotionaalinen yhteys, jonka avulla nuori mm. uskaltaa haaveilla, asettaa tavoitteita sekä kykenee hyötymään tarjotusta tuesta ja palvelusta. Viimeisessä vaiheessa eli itsenäistymisessä nuoren tarve etsivän tukeen alkaa vähentyä, hän ottaa käyttöön omat kykynsä ja kokee sosiaaliset suhteet kantaviksi ja arjen merkitykselliseksi. Tätä kautta hyvä muutos alkaa. Vamoksen hyvän muutoksen polku kuvaa etsivän nuorisotyön asiakasprosessia, jossa työ kantaa hedelmää ja asiakas ponnistaa elämässä lopulta omin voimin eteenpäin. (Alanen & Kotkavuori, 2014)

Opetusministeriö on julkaissut 2018 Etsivän nuorisotyön käsikirjan, jonka on koostanut Anna Vilen. Se on kattava ja tiivis kooste siitä, mistä etsivässä nuorisotyössä on tänä päivänä kysymys. Se sopii hyvin luettavaksi alalle aikovalle tai siitä tietoa tarvitsevalle. Käsikirja on koostettu yhdessä noin 300 etsivän nuorisotyöntekijän kanssa eri puolella Suomea järjestetyissä työpajoissa.

Etsivän nuorisotyön käsikirja esittelee mm. alan perustehtävää, arvoja ja työtettä sekä avaa siihen kuuluvia työmuotoja ja menetelmiä. Erityisen tärkeä kokonaisuus alalla toimivan kannalta on työhyvinvointi ja työssäjaksaminen. Etsivässä työssä on mukana runsaasti eri elementtejä, jotka ovat omiaan heikentämään työssäjaksamista. Tällaisia ovat mm. organisaation heikko ymmärrys työn luonteesta, työn henkilöityminen, liiallinen työmäärä, epäedulliset työajat ja vaikeat ja väkivaltaiset asiakkaat. Keinoja parempaan jaksamiseen ovat mm. työnohjaus, työhyvinvointia luovien rakenteiden luominen organisaatioon sekä työn rajaaminen. Myös työturvallisuuteen tulisi kiinnittää huomiota ja suosia parityöskentelyä jalkautumisissa sekä kotikäynneillä.

(Vilen 2018, 42-43)

3.2.8 Johtaminen ja rakenteet

Sorell keskittyy etsivän nuorisotyön johtamisen ja työn rakenteiden kehittämiseen. Sorell oli itse etsivässä nuorisotyössä toimiessaan havainnut puutteellista johtamista, joka oli estänyt työmuodon kehittymisen ja jopa vaarantanut työntekijöiden työturvallisuuden. Työuupumus oli aiheuttanut työntekijöiden tiheän vaihtuvuuden ja tämä oli hankaloittanut asiakassuhteiden jatkuvuutta. Lisäksi odotukset vaikeuksissa olevien nuorten aktivoinnista olivat usein nousseet epärealistisiksi. Sorell oli havainnut epäkohtina myös määräaikaiset työsuhteet, jotka ovat yleisiä tällä alalla, sekä huonon palkan työn vaatimukseen ja työntekijöiden koulutustason nähden. Sorell havaitsi, kuinka heikossa asemassa olevia ihmisiä edustaes- saan työntekijät olivat päätyneet sorretuiksi aivan kuin heidän omat asiakkaansa.

Sorell näki esimiestyön olevan avainasemassa näihin edellä mainittuihin seikkoihin vaikuttaessa. Tällä opinnäytetyöllä haluttiin vaikuttaa erityisesti juuri esimiestyön laatuun. Kehittämisehdotuksiksi nostettiin mm. etsivän nuorisotyön esimiesten työn tukeminen kouluttamalla heitä työmuodon perusteisiin, tavoitteisiin, arvoihin ja menetelmiin. Esimiesten mentoroinnin kokeilua suositeltiin. Lisäksi dialogin synnyttämisen ja kehitysmuotoisen ilmapiirin kehittämiseen kannustettiin. Myös ryhmävalmennuksella, johon osallistuisi muutama työyhteisö esimiehi- neen, voisi olla Sorellin mukaan mahdollista luoda syvempiä oivalluksia mm. pe- rustehtävästä sekä työn rajaamisesta. Sorellin mukaan olikin jo tiedossa, että ryh- mävalmennusta tulnaisiin kokeilemaan lähitulevaisuudessa. Esimiestyöhön liitty- vien seikkojen lisäksi Sorell näki suurimmiksi tulevaisuuden haasteiksi alalla työn vaikuttavuuden kuvaamisen, jonka kautta sen arvostus nousisi sen vaativuuden mukaiseksi ja työmuodon merkitys yhteiskunnassa tunnistettaisiin.

(Sorell, 2017)

3.2.9 Ammatillisen osaamisen kehittäminen

Anne Puuronen on vuonna 2014 julkaistussa tutkimuksessaan Etsivän katse käsitellyt etsivää nuorisotyötä varsin laajasti eri näkökulmista ja esitellyt monipuolisesti nykyaikaisen etsivän työn työtettä, asemaa palvelujärjestelmässä sekä ammattialan kehittämismahdollisuuksia. Tutkimuksen mielenkiintoisinta antia tämän opinnäytetyön kannalta katsottuna on osio, jossa tarkasteltiin etsivän nuorisotyön täydennyskoulutukseen valittujen 20 henkilön koulutustaustaa ja työkokemusta suhteessa heidän ammatillisiin kehittämistarpeisiinsa. Tässä yhteydessä huomattiin, että etsivien tehtävät saattoivat olla ”kaikkea maan ja taivaan väliltä”. Tehtävät vaihtelivat myös alueellisesti. Esimerkiksi kaupungeissa työtä tehtiin eri tavoin kuin maaseudulla.

Tutkimukseen osallistuneiden etsivien sekä työkokemus että koulutukset vaihtelivat sen verran paljon, että Puuronen totesikin olevan varsin haastavaa huomioida nämä seikat täydennyskoulutusta järjestettäessä. Koulutusta suunniteltaessa on oleellista sen tuoma ammatillinen lisäarvo. Tämä on vaikea toteuttaa, jos osallistujien lähtökohdat ovat hyvin erilaiset. Jotkut voivat olla aivan työuransa alussa, kun taas toisilla voi olla kymmenien vuosien kokemus alalta. Puuronen ehdottaa erääksi vaihtoehdoksi, että täydennyskoulutusta järjestettäisiin ryhmittelemällä koulutus osioittain siten, että vähemmän kokemusta omaavat toteuttaisivat oman osionsa ja kokeneemmat omansa. Ryhmät voisivat sitten olla keskenään vuorovaikutuksissa ja myös mentorointia voisi toteuttaa eri ryhmiin kuuluvien välillä.

Puuronen tutkimusaineistosta nousi esiin, että etsivän nuorisotyön esimiehinä toimivilla oli hyvin usein riittävä koulutus, mutta työkokemusta etsivästä työstä oli vain harvalla eli alan kompetenssia ei juurikaan ollut. Tässä törmättiin kysymykseen, miten esimies voi johtaa työtä, jos ei ymmärrä sen tekotapaa.

(Puuronen, 2014)

Päivi Kemp on omassa opinnäytetyössään keskittynyt tutkimaan etsivän nuorisotyöntekijän vuorovaikutusosaamista sekä pohtinut sen kehittämistä ammatillisuuden näkökulmasta. Kontaktin ottamisen problematiikka suhteessa ammatillisuuteen ja inhimillisyyteen nouseekin alituisen esille etsivää työtä tehdessä. Työtä tehdään omalla persoonalla, mutta samalla työntekijän on jossain määrin suojeltava yksityistä minäänsä käydessään läpi asiakkaiden kanssa heidän vaikeita kokemuksiaan. Kemp korostaa tunneälytaitoisuuden merkitystä ja nostaa sen etsivän nuorisotyöntekijän tärkeimmäksi ominaisuudeksi.

Kemp tiivistää etsivässä työssä toimivaan ammattilaiseen kohdistuvat odotukset viiteen eri ominaisuuteen. Vuorovaikuttajana ja kasvattajana tulevat esiin hänen tunneälytaitonsa, kykeneminen kontaktin solmimiseen ja terve itsetunto, jonka avulla pystyy ottamaan vastaan myös mahdolliset torjumiset. Ohjaajan roolissa työntekijä ymmärtää ryhmädynamiikan toimivuuden ja hallitsee menetelmäosaamisen yksilötyössä. Kuuntelijana ja tukijana hän on aktiivinen ja empaattinen, osaa reflektoida ja hallitsee tunteensa. Arjen avustajana työntekijä välittää asiakkaalleen palvelujärjestelmän tuntemuksensa kautta olennaista tietoa. Monialaisen verkostotyön ammattilaisena hän pyrkii kehittämään verkostotyötä asiakkaan näkökulmasta ja on aktiivinen verkostossa toimija.

(Kemp, 2013)

Etsivää työtä itse tehneenä on helppo yhtyä tähän jaotteluun. Juuri nämä osa-alueet on oltava hallussa ja myös jatkuvan kehittämisen kohteena.

4 OMA NÄKÖKULMAVALINTA JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Etsivän nuorisotyöntekijän tehtäväkenttä voi olla hyvin laaja. Se saattaa vaihdella paljon työympäristöstä, työnantajasta sekä asiakkaiden tarpeista riippuen. Aloittaessani itse etsivässä nuorisotyössä olin varsin hämmentynyt, vaikka olin toiminut nuorisotyön eri tehtävissä jo hyvin pitkään. Olin pienen paikkakunnan ensimmäinen etsivä. Mitään valmista pohjaa työlle ei ollut. Aloitin ns. puhtaalta pöydältä. Minkäänlaista työnkuvaa ei oltu luotu etukäteen. Edes oma esimies, ei osannut kovinkaan tarkasti sanoa, mitä etsivältä nuorisotyöntekijältä oikein odotetaan. Niin keinot kuin osin tavoitteetkin olivat täysin hämärän peitossa. Lähtökohtaisesti

oli vain olemassa valtionavustus etsivään nuorisotyöhön, jota haettiin ja se yllättäen saatiin. Sen jälkeen alettiin vasta pohtia, mitä etsivä nuorisotyö mahdollisesti voisi olla.

Sittemmin tehtäväkenttä selkiytyi ja työmuodot vakiintuivat. Osasin verkostoitua ja vuosien varrella joitakin etsivän työn oppaitakin alkoi olla saatavilla. Vaikka kuva etsivästä työstä ja sen tekemisestä hiljalleen vahvistui, työtä tehdessä oli hyvin usein epävarma olo. Mieltä askarruttivat asiat: Mihin etsivässä työssä kannattaa panostaa, mikä ehkä jättää vähemmälle ja millaista osaamista kannattaisi ehkä hankkia lisää? Voisiko etsivän nuorisotyön osaamisperustaa jotenkin koota työnkuvan selventämiseksi?

Työtä yhteisen näkemyksen löytämiseksi ja kentän vahvistamiseksi on tehty nyt jo vuosia. Etenkin vuonna 2018 perustettu etsivän nuorisotyön osaamiskeskus sekä sitä edeltänyt Etsivän nuorisotyön kehittämisen tuki -projekti ovat osaltaan tehneet ammattialaa ja sen periaatteita ja menetelmiä valtakunnallisesti tunnetuksi. Alaa koskevia tutkimuksia, opinnäytteitä sekä muuta kirjallista materiaalia on viime vuosina ollut saatavilla jo enemmän.

Erilaisia näkökulmia ja painotuksia etsivää työtä toteutettaessa on vieläkin varsin paljon. Ne vaihtelevat sekä paikkakunnittain että työnantajan mukaan. Näin tosin kuuluu ollakin, sillä juuri etsivän nuorisotyön joustavuus ja mukautuvuus eri ympäristöihin tekee siitä niin tehokkaan moniin muihin yhteiskunnan järjestämiin tukitoimiin verrattuna. Näitä näkemyksiä ja kokemuksia keräämällä voi vetää suuntaviivoja siihen, mitkä ovat tärkeimpiä taitoja alalla toimittaessa. Etsivän nuorisotyön parhaita asiantuntijoita ovat etsivät nuorisotyöntekijät itse. Heidän kokemuksensa ja näkemyksensä kautta on kaikkein tarkoituksenmukaisinta määrittää etsivän nuorisotyön keskeisintä osaamisperustaa.

Tämän opinnäytetyön keskeisin tutkimuskysymys on, mitä taitoja ja osaamista etsivät nuorisotyöntekijät pitävät ammatissaan tärkeimpinä eli mistä ammattikunnan keskeisin osaamisperusta muodostuu. Osaamisperustaa tarkastellaan kaikkien

tutkimukseen osallistuneiden kannalta yleisesti, sekä sen merkitystä eri työympäristöissä ja erilaisten koulutustaustojen, työkokemuksen tai sukupuolen suhteen. Lisäksi on tarkoitus ottaa selville, millainen tämän ammattikunnan edustajien mielestä olisi riittävä työkokemus ja koulutus alalla toimimiseen sekä missä muodossaan suoraan etsivään nuorisotyöhön valmistavaa koulutusta olisi tarkoituksenmukaista järjestää, jos sitä olisi.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA AINEISTON ANALYYSI

Tutkimus on toteutettu kysely -tutkimuksen eli surveyn muodossa. Tutkimusaineisto on kerätty laatimalla webropol-kysely niille etsiville nuorisotyöntekijöille, joiden tiedot löytyivät valtakunnallisen entit.fi-sivuston perusteella. Tälle sivustolle on pyritty päivittämään kaikkien maassamme toimivien etsivien nuorisotyöntekijöiden yhteystiedot. Tarkoituksena oli lähettää kysely mahdollisimman monelle etsivälle nuorisotyöntekijälle. Tällä tavoin oli mahdollista kerätä vertailukelpoista aineistoa koko ammattikunnasta.

Aineiston keräämistä varten toteutettiin webropol-kysely etsiville nuorisotyöntekijöille toukokuussa 2019. Linkki kyselyyn lähetettiin entit.fi -sivuston yhteystietojen perusteella n. 500 etsivän nuorisotyöntekijän henkilökohtaiseen työ sähköpostiin. Kysely oli avoinna kolme viikkoa, jonka aikana siihen vastasi 173 etsivän nuorisotyön ammattilaista kautta maan. Melko suuresta vastausprosentista päätellen kyselyn aihepiiri kiinnosti ammattikuntaa ja se koettiin tärkeäksi.

Tutkimustapana käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Se on numeerinen tutkimus, jossa tutkimuksen tulokset esitetään lukumäärien tai prosenttiosuuksien kertymisen mukaan. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tuloksen luotettavuuden edellytyksenä tarpeeksi suuri otos. Siksi kysely lähetettiin mahdollisimman kattavasti kaikille alalla toimiville. Mitä suurempi otos on, sen paremmin se edustaa näkemystä tutkittavasta asiasta. Suositeltava havaintoyksiköiden eli tässä tapauksessa etsivää nuorisotyötä ammatikseen tekevien henkilöiden vähimmäismäärä on 100 (Vilka 2007, 17).

Tämä tutkimus oli luonteeltaan pääosin kartoittava. Kartoittavan tutkimuksen avulla tutkitaan ja selvitetään vähän tunnettuja asioita (Vilkkä, 2007, 20).

Tässä opinnäytetyössä oli siis tarkoitus tutkia, millaista osaamista työntekijät työssään käyttävät eli millaisia taitoja etsivää nuorisotyötä tehdessä tarvitaan.

Työssä käytettäviä taitoja eli kompetensseja kartoittavaan kysymykseen laadittiin ns. järjestys- eli ordinaaliasteikko (Vilkkä 2007, 49).

Etsivän nuorisotyön osaaminen koostuu laajoista asiakokonaisuuksista. Kirjallisuuden avulla sekä alalla toimiessa saadun kokemuksen pohjalta on koostettu keskeisimmät asiat ja taidot, joiden hallitseminen on olennainen osa alan osaamisperustaa (taulukko 1). Kompetenssit ja eri asioiden painotukset vaihtelevat työpaikka- ja organisaatiokohtaisesti ja tutkimuksen oli tarkoitus ottaa selville näiden eri kompetenssien tärkeys työntekijöiden mielestä.

Taulukko1. osaamisperusta

<p>Palveluohjaus:</p> <p>”Etsivä työ ei itse tuota suurinta osaa niistä palveluista, joita nuori tarvitsee.” (Alanen & Kotkavuori, 2014, 52)</p> <p>Etsivän nuorisotyöntekijän ei tarvitse olla kaikkien alojen ammattilainen, vaan on osattava hyödyntää olemassa olevaa palvelujärjestelmää, joka on monen nuoren mielestä monimutkainen ja vaikeasti lähestyttävä.</p> <p>Palveluohjauksen osuus kaikista etsivän nuorisotyön toimenpiteistä, joihin nuoria oli ohjattu v. 2018, oli 16%. (Bamming & Wallden, 2018, 23.)</p>
<p>Seksuaalineuvonta:</p> <p>Seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset askarruttavat monia etsivän nuorisotyön asiakkaita ja seksuaalineuvonta on keskeinen työmuoto. Näin on esimerkiksi Kemin etsivän nuorisotyön Argosessa. (www.lanuti.fi)</p>
<p>Päihdeneuvonta:</p> <p>Etenkin nuorille suunnatuista mielenterveys- ja päihdepalveluissa on työntekijöiden mukaan eniten puutteita. (Bamming & Wallden, 2018, 24)</p> <p>Palveluja ei ole ollenkaan tai sitten jonot ovat pitkiä. Etsivässä nuorisotyössä joudutaan osaltaan paikkaamaan näitä puutteita tai antamaan vähintäänkin ensiapua.</p>

Verkostotyöskentely muiden viranomaisten kanssa:

”uudessa suomalaisessa etsivässä työssä nuoria ohjautuu avun piiriin erityisesti viranomaisverkostoista sekä vanhempien ja nuorten omien yhteydenottojen myötä.” (Alanen & Kotkavuori, 2014,14)

Somen käyttö ja digitaidot:

Yli 94 % kuntien, järjestöjen ja seurakuntien nuorisotyöntekijöistä ilmoitti käyttävänsä internetiä nuorisotyössä. Yli 90 % työntekijöistä on käytössään älypuhelin. (Lauha 2016, 21)

Somen kanavista etsivässä nuorisotyössä oli eniten käytössä Facebook, Instagram, Snapchat ja Youtube. (Bamming & Wallden 2018, 31)

Lainsäädännön tietämys:

Etsivästä nuorisotyöstä on säädetty nuorisolain 10§, mutta työtä ohjaavia tai siihen jollaiin tavoin linkittyviä lakeja on mm: perustuslaki, yhdenvertaisuuslaki, sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki, henkilötietolaki, laki kuntotuttavasta työtoiminnasta, työttömyysturvalaki, laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta sekä laki opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä. (Vilen 2018, 13)

Vuorovaikutustaidot:

”Vasta kun nuori pystyy kiinnittymään turvalliseen vuorovaikutussuhteeseen, hän pystyy asettamaan tavoitteita ja pitämään niistä kiinni.” (Alanen & Kotkavuori, 2014, 25)

Vuorovaikutustaidot ovat etsivässä nuorisotyössä kaiken toiminnan lähtökohta ja puutteet niissä vaikeuttavat työskentelyä ratkaisevasti.

Motivointi, muutospuhe: Nuorta motivoitaessa muutokseen, vaaditaan työntekijältä kykyä löytää asiakkaasta hänen vahvat alueensa, joihin nojataan, kun muutosta lähdetään toteuttamaan. (Mäki-opas, 2013, 50-51)

Koulutusjärjestelmän tuntemus ja uraohjaus:

Etsivän nuorisotyön työhön tai opintoihin liittyviä ohjauksia oli yhteensä n. puolet kaikista ohjaustoimenpiteistä. (Bamming & Wallden 2018, 23)

Jalkautuminen kaduille, kauppakeskuksiin, ym. kokoontumispaikkoihin:

Jalkautuva työ kuuluu etsivän nuorisotyön työmuotoihin. Sen tavoitteena on luoda uusia kontakteja nuoriin ja viedä työ nuorten toimintaympäristöihin. (Vilen 2018, 32)

Jalkautuminen apua tarvitsevien pariin on työmuoto, josta nykyinen etsivä nuorisotyö on alkanut aikoinaan muotoutua. (Kaartinen-Koutaniemi, 2012, 17)

Kaduille nuorten pariin jalkautumista käyttää työmuotonaan etsivistä nuorisotyöntekijöistä 64,6%. (Bamming & Wallden 2018, 29)

Ryhmien/pienryhmien ohjaustaidot:

Ryhmätoiminta, esim. kohdennettu pienryhmä tai teemaryhmä kuuluvat etsivän nuorisotyön työmuotoihin. (Vilen 2018, 32)

Ryhmässä on mahdollista opetella arjen askareita, esim. ruoanlaittoa. Samalla se voi toimia myös sosiaalisen vahvistamisen välineenä.

Tilastointijärjestelmien hallinta:

Tietoa etsivästä nuorisotyöstä kerätään valtakunnallisesti PAR-järjestelmän avulla. Työn vaikuttavuustietoa kerätään mm. Sovarin eli sosiaalisen vaihtuvuuden mittarin avulla. (Vilen 2018, 36). Jollain kunnilla, kuten esim. Kuopiossa, on näiden lisäksi käytössä myös omia tilastointijärjestelmiään.

Yksilöohjaus arjen hallintaan:

”Tavoitteita kohti pyritään esimerkiksi yksilöohjauksessa, harjoittelemalla arjen taitoja ja vuorovaikutusta...” (Vilen 2018, 30)

Monikulttuurisen ohjauksen valmiudet:

”Etsivässä nuorisotyössä on tärkeää nuoren tukeminen häntä kuunnellen. Näin ollen esteeksi aidolle kohtaamiselle ei saa nousta nuoren monikulttuurilinen tausta. Tämän tulisi kuulua työntekijän kompetensseihin itsestään selvänä, mutta jokaisen työntekijän täytyy löytää tuo kompetenssi itsestään.” (Pulli 2013, 29)

Mielenterveyteen liittyvä tietämys ja ohjaustaidot:

Kuten aiemmin päihdepalveluja käsittelevässä kohdassa todettiin, näissä palveluissa on etsivien nuorisotyöntekijöiden mukaan eniten puutteita. (Bamming & Wallden, 2018, 24) Näitä palveluja odottaessa tai niiden puuttuessa

<p>kokonaan työntekijä tarvitsee näitä taitoja, jos muuta apua ei ole sillä hetkellä saatavilla.</p>
<p>Työskentely oppilaitoksissa:</p> <p>Koulun yhteydessä työskenteli etsivästä nuorisotyöntekijöistä vuonna 2017 88,7%. (Bamming & Wallden 2018, 29)</p> <p>Koulun on luonteva paikka tavata nuoria. He ovat sieltä myös tavoitettavissa paremmin kuin vapaa-aikana.</p>
<p>Työskentely nuorisotilassa:</p> <p>Nuorisotilassa työskentelyn kautta on mahdollisuus saada kontaktia nuoriin, joista osa saattaa olla palvelun tarpeessa. (Vilen 2018, 34)</p> <p>Etenkin maaseudulla toimiessa tämä korostuu, koska nuorisotila voi olla paikkakunnan ainoa kokoontumispaikka.</p> <p>Nuorisotilassa työskenteli etsivistä vuonna 2017 83,3%. (Bamming & Wallden 2018, 29)</p>
<p>Työn rajaaminen:</p> <p>Työn rajaaminen on erityisen tärkeää työssäjaksamisen näkökulmasta.</p> <p>”urheilutermitä lainaten, työn rajaaminen vaikuttaa olevan etsivän nuorisotyön kuninkuuslaji. Se ei kuitenkaan ole yksilölaji, jollaiseksi se saatetaan mieltää, vaan pikemminkin koko työyhteisön yhteistä joukkueurheilua.” Puuronen 2014, 69)</p>

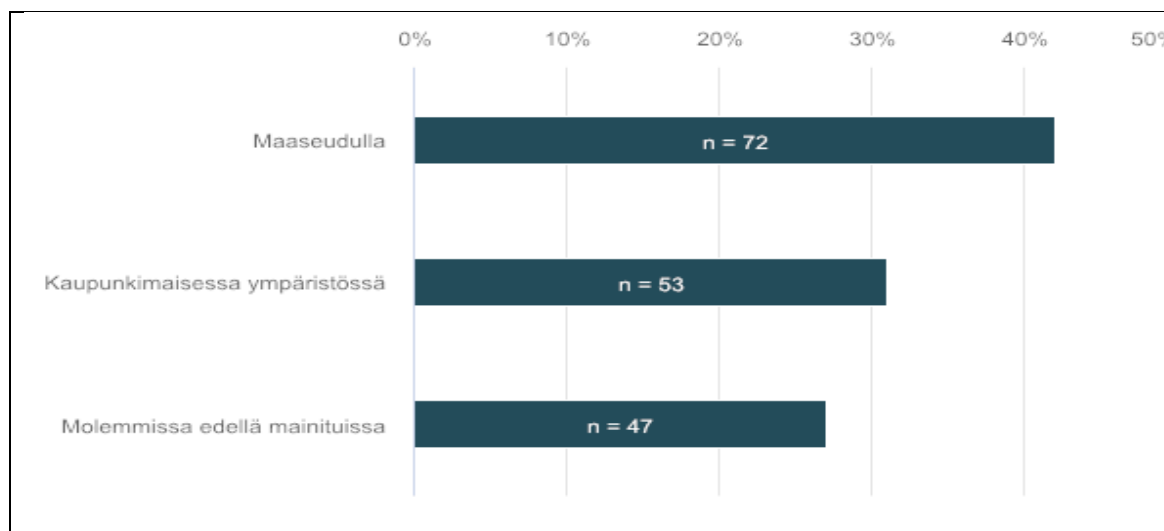
Aineiston analyysissä käytettiin webropolin sisältämiä analyysiominaisuuksia sekä sen perusraportin antamia tietoja. Webropolin perusraportti kertoo suoraan taustakysymysten suhteen vastaajien jakautumisen eri vaihtoehtojen välillä sekä prosentuaalisesti että lukumäärällisesti. Perusraportista sai myös vastausten keskiarvon järjestysasteikollisissa monivalintakysymyksissä, jonka mukaan vastausvaihtoehdot oli mahdollista järjestää sen mukaan, miten tärkeäksi vastaajat olivat erilaiset etsivän nuorisotyön osaamisperustaan liittyvät kompetenssit nähneet. Webropolin vertaile ja suodata-toimintojen avulla oli mahdollista ottaa tarkasteltavaksi eri vastaajaryhmiä ja vertailla niitä keskenään. Ohjelman *analytics*-toiminto-

jen joukosta löytyvät *professional statistics* -otsikon alta toiminnot, jotka mahdollistavat keskihajonnan (s) sekä tilastollisen merkitsevyyden (p) saamisen aineistosta.

Avointen tekstikenttien vastausten analyysissä oli käytössä normaalin tekstianalyysin lisäksi webropolin *analytics*-toiminnoista löytyvä *text mining*-työkalu, jonka avulla sai ryhmiteltyä vastaajien yleisimmin käyttämiä sanoja sanapilvistä ja muodostettua niiden perusteella sanakarttoja, joista oli yhdisteltävissä vastausta yleisesti kuvaavia järkeviä lauseita tai sanayhdistelmiä. Tässä tapauksessa ne kuvasivat etsivän nuorisotyöntekijän tärkeimpiä ominaisuuksia ja korjaavia sekä ennaltaehkäiseviä työtehtäviä.

6 TUTKIMUKSEEN OSALLISTUNEIDEN TAUSTATIETOJA

Kuvassa 1. nähtävissä jakautuminen työympäristöjen mukaan.

Kuva 1. Työntekijöiden työympäristö

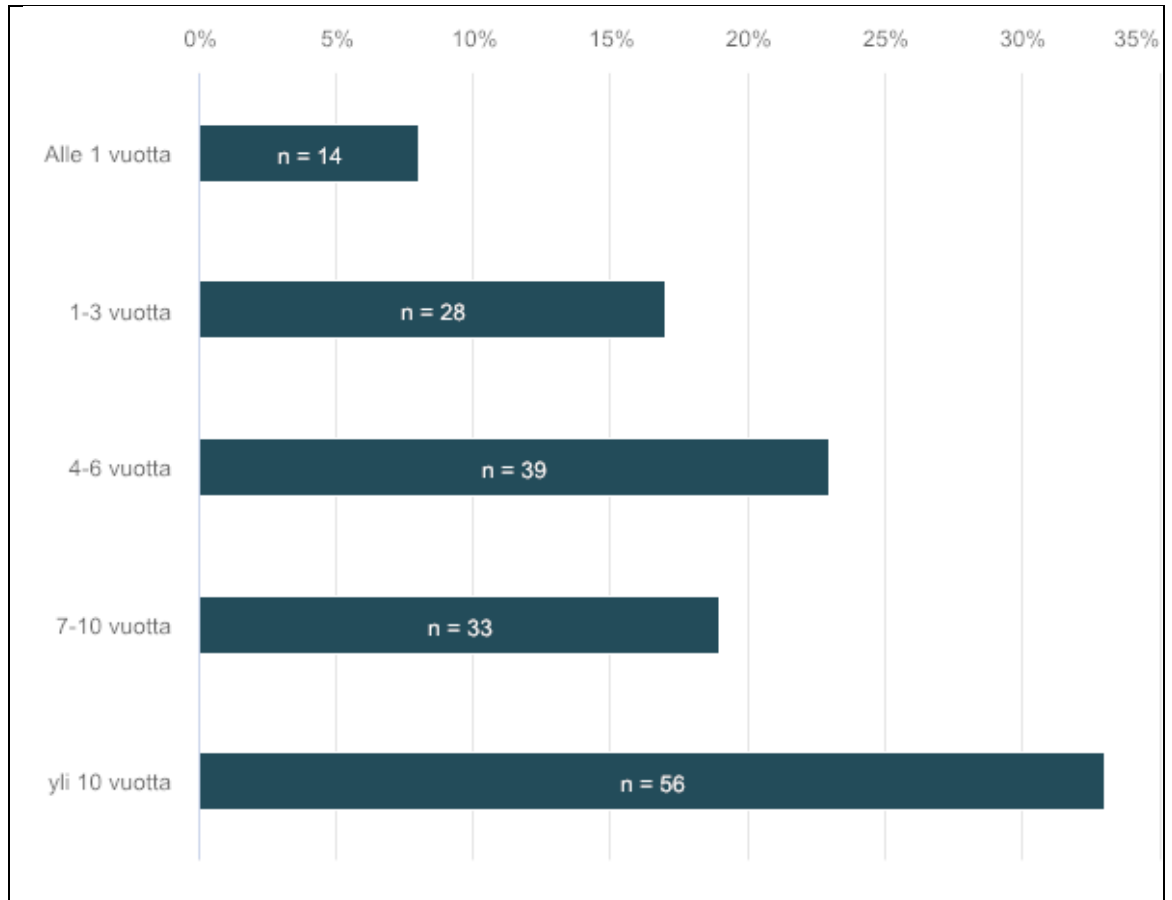
Vastaajista naisia oli 141 eli 81% ja miehiä 29 eli 17%. Vastausvaihtoehdon muu oli valinnut 3 vastaajaa eli 2%.

Vastaajat jakautuivat tasaisesti ympäri maata. Vastauksia tuli kaikista Manner-Suomen maakunnista. (Taulukko 2.) Aineisto on varsin kattava ja edustaa hyvin suomalaisen etsivän nuorisotyön ammattilaisia.

Taulukko 2. vastaajien maantieteellinen jakautuminen

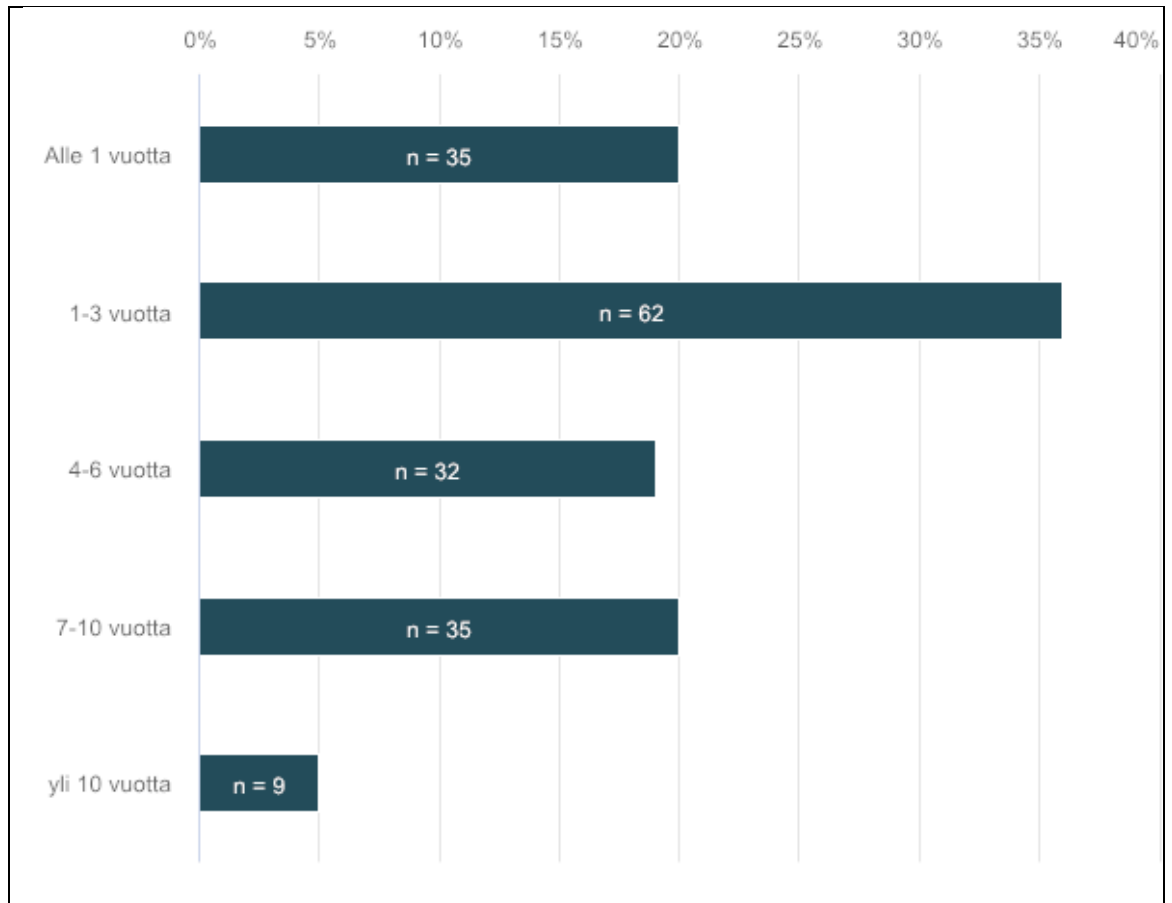
Maakunta	Prosentti	n
Uusimaa	11,7%	20
Varsinais-Suomi	5,85%	10
Satakunta	3,51%	6
Kanta-Häme	4,09%	7
Pirkanmaa	9,94%	17
Päijät-Häme	2,92%	5
Kymenlaakso	4,09%	7
Etelä-Karjala	0,59%	1
Etelä-Savo	5,85%	10
Pohjois-Savo	7,02%	12
Pohjois-Karjala	2,92%	5
Keski-Suomi	7,6%	13
Etelä-Pohjanmaa	7,02%	12
Pohjanmaa	1,17%	2
Keski-Pohjanmaa	2,34%	4
Pohjois-Pohjanmaa	8,19%	14
Kainuu	5,26%	9
Lappi	9,94%	17
Ahvenanmaa	0%	0

Vastaajien työkokemus nuorisotyöstä oli valtaosalla useita vuosia ja kolmasosalla jopa yli 10 vuotta. Vain 8 prosentilla työntekijöistä oli nuorisoalan työkokemusta alle vuoden. (Kuva 2.)

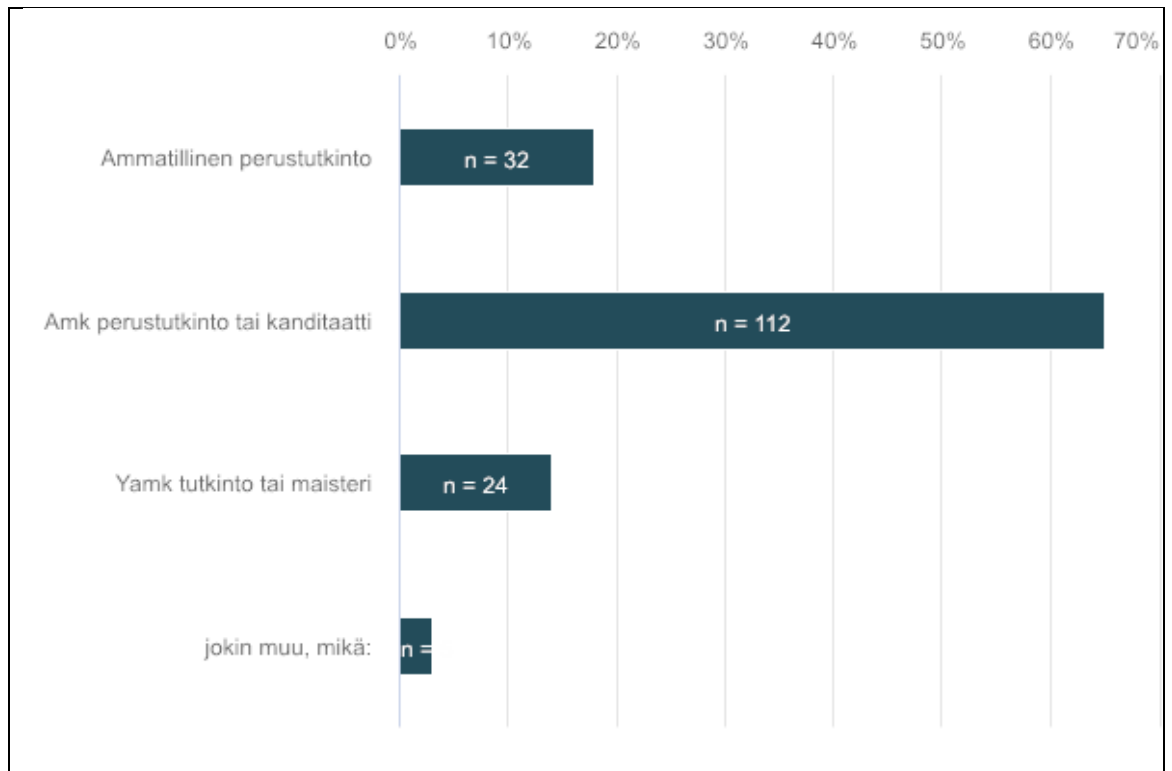
Kuva 2 työkokemus nuorisoalalta

Etsivässä nuorisotyössä suurin osa vastaajista oli toiminut muutamia vuosia. Alle vuoden näissä tehtävissä toimineita oli viidennes. Yli 10 vuotta etsivässä työssä oli toiminut 5%.

Kuva 3 kokemus etsivästä nuorisotyöstä

Vastaajien yleisin tutkinto oli alempi korkeakoulututkinto, joka oli yli puolella. Ammatillisen perustutkinnon oli suorittanut vajaa viidennes.

Kuva 4 vastaajien koulutus

Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita oli 14% vastaajista. Jonkin muun koulutustaustan suorittaneita oli 3%.

7 TULOKSET

7.1 Osaamisperusta

7.1.1 Kaikki vastaajat

Osaamisperustaan liittyvät asiat on järjestetty keskiarvon mukaan siten, että tärkeimmiksi katsotut ovat ylhäällä ja vähemmän tärkeät alhaalla. (Taulukko 3.) Keskihajonnan arvo (s) kuvaa vastausten yksimielisyyttä siten, että arvon ollessa pieni on kysymysten hajonta pienempi eli vastaajat ovat olleet yksimielisempiä.

Taulukko3 osaamisperusta, kaikki vastaajat

Arvioitava osaamisulottuvuus	ka.	s
Vuorovaikutustaidot	1,03	0,17
Motivointi, muutospuhe	1,13	0,37
Palveluohjaus	1,17	0,4
Yksilöohjaus arjen hallintaan	1,18	0,44
Verkostotyöskentely muiden viranomaisten kanssa	1,24	0,61
Työn rajaaminen	1,32	0,61
Mielenterveyteen liittyvä tietämys ja ohjaustaidot	1,43	0,62
Koulutusjärjestelmän tuntemus ja uraohjaus	1,68	0,65
Lainsäädännön tietämys	1,74	0,7
Päihdeneuvonta	1,86	0,78
Ryhmien/pienryhmien ohjaustaidot	1,97	0,86
Somen käyttö ja digitaidot	2,03	0,74
Tilastointijärjestelmien hallinta	2,21	0,82
Työskentely oppilaitoksissa	2,23	0,9
Jalkautuminen kaduille, kauppakeskuksiin ym.	2,32	1,0
Monikulttuurisen ohjauksen valmiudet	2,44	0,76
Työskentely nuorisotilassa	2,62	1,04
Seksuaalineuvonta	2,7	0,82

(N=173, asteikon vaihteluväli 1 erittäin tärkeä - 5 ei lainkaan tärkeä.)

Koska kaikkien vastauksien keskiarvot ovat alle 3, ovat kysymyksessä esitetyt osaamisalueet ovat osoittautuneet työntekijöiden mielestä vähintään jossain määrin tärkeiksi etsivää nuorisotyötä tehtäessä. Näin ollen niiden voidaan sanoa olevan olennainen osa etsivän nuorisotyöntekijän osaamisperustaa ja mukaan

otettujen asioiden luettelo osoittautuneen osuvaksi osaamisperustaa ajatellen. Alalla toimittaessa tarvittavan osaamisperustan voidaan tämän perusteella myös katsoa olevan varsin laaja.

Tarkasteltaessa sitä, miten järjestys taulukossa on muodostunut, voidaan todeta, että tärkeimmäksi asiaksi on noussut vuorovaikutustaidot. Vastauskeskiarvo (ka=1,03) kertoo lähes kaikkien vastaajien valinneet tämän asian tärkeysjärjestyksessä kärkeen. Keskihajonta (s=0,17) kertoo siitä, että vastaajat ovat olleet melko yksimielisiä vastauksissaan. Päivi Kemp on opinnäytetyössään tutkinut juuri etsivien nuorisotyöntekijöiden vuorovaikutusosaamista. Kempin mukaan vuorovaikutusosaamisen ydinkohta on tietoisien vuorovaikutusstrategian ja kohtaamisen tavan valitseminen vuorovaikutustilanteessa. Kempin mukaan asiakkaat ovat osoittaneet luottamustaan hyvinkin lyhyen yhteistyöjakson jälkeen ja turvautuneet etsivään keskustelukumppanina ja arjen asioiden hoitamisessa. (Kemp 2013, 51-52.) Tämä kuvastaa vuorovaikutusosaamisen tärkeyttä etsivässä nuorisotyössä toimittaessa.

Myös motivointi/muutospuhe (ka=1,13), palveluohjaus (ka=1,17) sekä yksilöohjaus arjen hallintaan (ka=1,18) katsottiin vastauksissa tärkeiksi asioiksi etsivän nuorisotyöntekijän osaamisperustaan liittyen. Nämä tärkeimmiksi nähdyt asiat liittyvät nuoren kohtaamiseen ja ohjaamiseen yksilönä. Vamoksen oppaassa Välittämisen ammattilaiset korostetaan juuri hyvän vuorovaikutussuhteen merkitystä menestyksekkään työskentelyn perustana. Vuorovaikutuksessa tulee edetä nuoren omaan tahtiin. Turvallinen vuorovaikutussuhde on Alasen ja Kotkavuoren mukaan edellytyksenä nuoren oman hyvinvoinnin kannalta hyviin tavoitteisiin sitoutumiselle. (Alanen & Kotkavuori 2014, 25-27.)

Myös Kaartinen-Koutaniemi pitää tärkeänä kohtaamista etsivässä työssä. Hän kuvailee, kuinka tarvitaan "notkeaa osaamista" ihmisten kohtaamisessa. Kaartinen-Koutaniemi toteaa, että kyky saada kontakti syntymään on yhdistelmä työntekijän persoonallisuutta ja henkilökohtaista ammattitaitoa. Ammattitaito puolestaan kehittyy kokemuksen myötä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 62.)

Kaikki nämä etsivien nuorisotyöntekijöiden tärkeimmiksi valitsemat osaamisalueet edustavat asiakaskeskeistä näkökulmaa. Kuten etsivän nuorisotyön käsikirjassakin todetaan, työskentelyn keskellä on nuori itse. Käsikirjassa korostetaan Vamoksen oppaan tavoin kohtaamisen tärkeyttä. (Vilen 2018, 23-24.)

Tarkasteltaessa taulukon alempia eli työntekijöiden vähemmän tärkeiksi osaamisalueiksi jääneitä, seksuaalineuvonta ($ka=2,7$) on saatettu nähdä enemmän terveydenhuollon ammattilaisten asiaksi tai sitten aihealue on koettu olevan niin intiimi ja siksi harvemmin käsiteltävä asia, ettei siitä ole pidetty kovin tärkeänä. Tosin keskihajonta ($s=0,82$) kertoo, että vastaajat eivät olleet aivan yhtenäisellä linjalla, vaan hajontaa löytyi hieman enemmän kuin valtaosassa kysymyksistä.

Työskentelyä nuorisotilassa ei ole pidetty myöskään yhtä tärkeänä kuin monia muita asioita. Etsivän nuorisotyöntekijän näkökulmasta saatetaan ajatella, että nuorisotilassa on omat työntekijänsä, joiden lähestymistapa voi olla toinen kuin etsivällä. Lisäksi nuorisotilassa on omat sääntönsä ja kieltonsa, jotka saattavat sotia etsivän nuorisotyön vapaaehtoisuuden periaatetta vastaan. Tässä on varmasti eroavaisuuksia käytännöissä kaupunkien ja maaseutu ympäristön välillä. Maaseudulla voi nuorisotilassa toimiminen olla hyvinkin perusteltua ja tärkeää etsivälle nuorisotekijälle, koska se saattaa olla hyvin keskeinen vapaa-ajanviettopaikka nuorille. Aluehallintovirastot valvovat etsivän nuorisotyön rahoituksen käyttöä ja ohjeistus on, ettei etsivän nuorisotyön rahoituksella palkattu työntekijä saa pääsääntöisesti valvoa nuorisotilaa. Ehkä tämänkin vuoksi on ollut mahdollista, että ohjeistusta on tulkittu siten, ettei nuorisotilaan voi etsivän roolissa mielellään tulla.

Monikulttuurisen ohjauksen valmiudet eivät ole nousseet kovinkaan keskeiseksi osaamisalueeksi. Tämä johtuu siitä, että monikulttuuriset keskittymät sijaitsevat suurissa kaupungeissa, joissa niihin on vastattu omilla, näihin tarpeisiin kohdennetuilla ohjaajilla. Varsinkin maaseutu ympäristössä toimivat tarvitsevat näitä taitoja vähän.

Kaduille, kauppakeskuksiin ym. nuorten kokoontumispaikkoihin jalkautumisen on todettu työmuotona jonkin verran vähentyneen. Tämä näkyy kyselyn vastauksista, joiden mukaan kyseinen työmuoto ei kuulunut työntekijöiden mielestä tärkeimpien osaamisalueiden joukkoon. Nuoret eivät enää kokoontu kaduilla samalla tavoin kuin aikaisemmin. Kuten Vamoksen oppaassa todetaan, etsivän nuorisotyön keskeisimpiä tehtäviä on reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Tämän vuoksi painopistettä on siirretty muihin asioihin, koska varsinkin apua tarvitsevia nuoria ei enää välttämättä tavoiteta kaduilta. Heillä ei ole ystäviä ja he ovat jo ylittäneet teini-iän ”hengailuvaiheen”. (Alanen & Kotkavuori 2014, 14.)

7.1.2 Eri työntekijäryhmien vertailu

Eri työntekijäryhmiä verrattaessa arvioidut asiat on ryhmitelty teemoittain. Taulukossa arvo p kuvaa tilastollista merkitsevyyttä. Jos arvo p on pienempi kuin 0,05, silloin vertailuryhmien vastuksissa on tilastollisesti merkitsevä ero. Keskihajonnan arvo s kuvaa vastausten yksimielisyyttä. Mitä isompi arvo s on, sitä enemmän vastauksissa on hajontaa.

Vertailu sukupuolten kesken

(Miehet n=12, naiset n=96)

taulukko 4, sukupuolivertailu, yksilöohjaustaitoihin liittyvät asiat

Arvioitava asia	ka.	s	p
Vuorovaikutustaidot	miehet 1,14 naiset 1,01	0,35 0,08	0,06
Motivointi ja muutospuhe	miehet 1,24 naiset 1,11	0,51 0,51	0,001
Yksilöohjauksen hallintaan	miehet 1,34 naiset 1,15	0,61 0,40	0,11

Molemmat sukupuolet asettivat vuorovaikutustaidot tärkeimmiksi asioiksi osaamisalueiden listalta. Varsinkin naisten osalta vastaukset olivat tämän osaamisalueen suhteen hyvin yhteneväisiä, mitä osoittaa pieni keskihajonnan arvo 0,08.

Yleensä yksilöohjaukseen liittyviä asioita naiset pitivät hieman miehiä tärkeämpinä, mutta tilastollisesti merkitsevä ero syntyi vain motivoinnin ja muutospuheen suhteen, jossa arvo p oli 0,001 eli alitti päättelyn riskitason arvon 0,05. Siinä miesten ja naisten arviot asian tärkeydestä siis poikkesivat merkittävästi toisistaan, naisten pitäessä sitä tärkeämpänä osa-alueena.

Taulukko 5, sukupuolivertailu, eri työympäristöissä toimiminen

Arvioitava asia	ka.	s	p
Jalkautuminen kaduille ym.	miehet 2,38 naiset 2,33	1,08 0,99	0,8
Työskentely oppilaitoksissa	miehet 2,41 naiset 2,2	0,91 0,9	0,25
Työskentely nuorisotilassa	miehet 2,55 naiset 2,65	1,06 1,05	0,66

Miehet ja naiset olivat hyvin yksimielisiä esimerkiksi nuorisotilassa työskentelyn, vuorovaikutustaitojen sekä motivoinnin ja muutospuheen tärkeyden suhteen. Myös jalkautumisen tärkeyden suhteen eri sukupuolten vastaukset olivat lähellä toisiaan. Eri työympäristöissä toimisen vastauksissa keskihajonnan lukemat olivat kuitenkin hieman suuremmat kuin yksilöohjaukseen liittyvissä osaamisalueissa, eli vastaajat eivät olleet yhtä yksimielisiä.

Taulukko 6, sukupuolivertailu, nuoren terveyteen liittyvät asiat

Arvioitava asia	ka.	s	p
Mielenterveyteen liittyvä tietämys	miehet 1,83 naiset 1,47	0,8 0,72	0,004
Päihdeneuvonta	miehet 2,1 naiset 1,82	0,86 0,76	0,07
Seksuaalineuvonta	miehet 3,0 naiset 2,65	0,89 0,79	0,04

Nuoren terveyteen liittyvissä osaamisalueissa oli havaittavissa jo suurempia eroja miesten ja naisten kesken. Mielenterveyteen liittyvää tietämystä ja ohjaustaitoja naiset pitivät miehiä tärkeämpinä. Ero oli tilastollisesti merkitsevä, sillä arvo p 0,004 oli alle päättelyn riskitason 0,05.

Samoin oli seksuaalineuvonnan suhteen, joka oli naisista tärkeämpi. Arvo p 0,04 osoittaa tämänkin asian kohdalla eron olevan tilastollisesti merkitsevä.

Päihdeneuvonnan kohdalla on myös eroavaisuutta, mutta eri sukupuolten välisen vastausten vertailussa ero ei aivan yllä tasolle, joka olisi tilastollisesti merkitsevä.

Taulukko 7, sukupuolivertailu, palvelujärjestelmän hyödyntämiseen liittyvät taidot

Arvioitava asia	ka.	s	p
Palveluohjaus	miehet 1,41	0,63	0,02
	naiset 1,11	0,32	
Verkostotyöskentely	miehet 1,55	0,78	0,02
	naiset 1,16	0,54	
lainsäädännön tietämys	miehet 2,1	0,77	0,002
	naiset 1,67	0,67	
Koulutusjärjestelmän tuntemus ja uraohjaus	miehet 2,03	0,78	0,001
	naiset 1,6	0,6	

Koulutus- ja palvelujärjestelmien hyödyntämisessä erot näiden vastaajaryhmien kesken olivat varsin selviä. Naiset pitivät kaikkia tämän alaotsikon alle ryhmitettyjä taitoja tai ominaisuuksia tärkeämpiä kuin miehet. Sekä palveluohjauksen, verkostotyöskentelyn, lainsäädännön tietämyksen kuin koulutusjärjestelmän tuntemuksen ja uraohjauksen suhteen ero miehiin on ollut tilastollisesti merkitsevä. Eroa on hieman vaikea selittää tyhjentävästi, mutta saattaa olla, että naiset hallitsevat koulutusjärjestelmän jonkin verran miehiä paremmin ja ovat siten valmiimpia hyödyntämään sitä työssään.

Taulukko 8, sukupuolivertailu, digivalmiudet

Arvioitava asia	ka.	s	p
Somen käyttö ja digitaidot	miehet 2,41	0,8	0,01
	naiset 1,97	0,7	
Tilastointijärjestelmien hallinta	miehet 2,66	0,97	0,007
	naiset 2,1	0,75	

Myös digivalmiuksia naiset pitivät työssään tärkeämpiä kuin miehet. Sekä somen käytön ja digitaitojen että tilastointijärjestelmien hallinnan suhteen ero miehiin oli varsin selvä ja tilastollisesti merkitsevä.

Taulukko 9, sukupuolivertailu, muut ohjaustaidot

Arvioitava asia	ka.	s	p
Monikulttuurillisen ohjauksen valmiudet	miehet 2,26	0,62	0,19
	naiset 2,42	0,77	
Ryhmiin/pienryhmien ohjaustaidot	miehet 2,1	1,01	0,39
	naiset 1,95	0,83	

Muissa ohjaustaidoissa eli monikulttuurisen ohjauksen sekä ryhmien/pienryhmien ohjauksen suhteen ei selkeää eroa miesten ja naisten kesken muodostunut.

Taulukko 10, sukupuolivertailu, työn rajaaminen

Arvioitava asia	ka.	s	p
Työn rajaaminen	miehet 1,52	0,78	0,13
	naiset 1,28	0,56	

Työn rajaamista naiset pitivät jonkin verran miehiä tärkeämpänä, mutta ero ei ollut niin selkeä, että se olisi ollut tilastollisesti merkitsevä.

Vertailu maaseudulla ja kaupunkimaisessa ympäristössä työskentelevien kesken (Maaseutu n=72, kaupunki n=53)

Taulukko 11, maaseutu/kaupunki-vertailu, yksilöohjaustaitoihin liittyvät asiat

Arvioitava asia	ka.	s	p
Vuorovaikutustaidot	maaseutu 1,01	1,03	0,39
	kaupunki 1,04	0,19	
Motivointi ja muutospuhe	maaseutu 1,13	0,37	0,91
	kaupunki 1,13	0,34	
Yksilöohjauksen hallintaan	maaseutu 1,17	0,44	0,63
	kaupunki 1,21	0,49	

Tarkasteltaessa maaseudulla ja kaupunkimaisessa ympäristössä työskenteleviä yksilöohjaustaitojen suhteen, voidaan huomata, ettei kovinkaan suuria eroavaisuuksia eri osaamisalueiden tärkeänä pitämisen suhteen näiden kahden ryhmän välillä esiinny. Yksilöohjaus on siis sisällöltään varsin saman tyyppistä ja siinä vaaditaan hyvin paljon samaa osaamista niin maalla kuin kaupungeissakin.

Taulukko 12, maaseutu/kaupunki-vertailu, eri työympäristöissä toimiminen

Arvioitava asia	ka.	s	p
Jalkautuminen kaduille ym.	maaseutu 2,11 kaupunki 2,36	0,93 1,13	0,2
Työskentely oppilaitoksissa	maaseutu 2,06 kaupunki 2,51	0,82 1,09	0,01
Työskentely nuorisotilassa	maaseutu 2,25 kaupunki 3,21	0,98 0,98	0,00

Työskentely-ympäristöön liittyviä eroja on huomattavissa suhtautumisessa toimimiseen oppilaitoksissa sekä nuorisotiloilla. Maaseudulla työskentelevät pitivät näitä asioita tärkeämpiä kuin kaupungeissa työskentelevät. Erot oppilaitostyöskentelyn ($p=0,01$) ja nuorisotilatyöskentelyn ($p=0,00$) kohdalla olivat tilastollisesti merkitseviä.

Maaseudulla nuorisotilat ovat tärkeitä, joillain paikkakunnilla jopa ainoita nuorten vapaa-ajan kokoontumispaikkoja, kun kaupallista nuorille suunnattua toimintaa on vähän, jossain jopa ei ollenkaan. Niinpä nuorisotiloilla toimimisen merkitys korostuu maaseudulla työskentelevien vastauksissa. Kaupungeissa nuoret sijoittuvat vapaa-aikanaan hyvin moniin eri aktiviteetteihin ja siksi työskentely nuorisotiloissa ei nouse niin merkittävään rooliin kuin maalla. Sen sijaan juuri jalkautumista kauppakeskuksiin ym. nuorten kokoontumispaikkoihin pidettiin kaupunkien työntekijöiden keskuudessa tärkeämpänä.

Oppilaitoksissa työskentelemisen tärkeys nähdään maaseudulla suurempana. Kun nuoret ovat levällään maantieteellisesti hyvinkin suurella alueella ja tavoitettavuus vaikeampaa, kouluympäristöön panostaminen on sikäli järkevää, että

siellä on läsnä yleensä lähes koko ikäluokka. Etenkin ennaltaehkäisevän toiminnan suuntaaminen koulujen kautta on näin perusteltua.

Taulukko 13, maaseutu/kaupunki-vertailu, nuoren terveyteen liittyvät asiat

Arvioitava asia	ka.	s	p
Mielenterveyteen liittyvä tietämys	maaseutu 1,43 kaupunki 1,47	0,6 0,72	0,73
Päihdeneuvonta	maaseutu 1,78 kaupunki 2,02	0,79 0,85	0,1
Seksuaalineuvonta	maaseutu 2,76 kaupunki 2,66	0,88 0,85	0,51

Nuoren terveyteen liittyvien asioiden suhteen suuria eroja maaseudulla ja kaupungeissa työskentelevien suhteen ei ollut havaittavissa. Molemmat vertailuryhmät pitivät mielenterveyteen liittyvää tietämystä näistä asioista tärkeimpänä. Seksuaalineuvontaa taas pidettiin vain jossain määrin tärkeänä, joskin vastauksissa oli jonkin verran hajontaa (maaseutu $s=0,88$, kaupunki $s=0,85$) kummankin vertailuryhmän sisällä.

Taulukko 14, maaseutu/kaupunki-vertailu, palvelujärjestelmän hyödyntämiseen liittyvät taidot

Arvioitava asia	ka.	s	p
Palveluohjaus	maaseutu 1,13 kaupunki 1,19	0,37 0,44	0,38
Verkostotyöskentely	maaseutu 1,24 kaupunki 1,19	0,66 0,48	0,44
lainsäädännön tietämys	miehet 1,64 naiset 1,67	0,66 0,67	0,44
Koulutusjärjestelmän tuntemus ja uraohjaus	maaseutu 1,54 kaupunki 1,74	0,58 0,68	0,09

Suhteessa palvelujärjestelmän hyödyntämiseen erot kaupungeissa ja maaseudulla työskentelevien välillä muodostuivat pieniksi. Ainoastaan koulutusjärjestel-

män tuntemisen ja uraohjauksen kohdalla syntyi hieman selkeämpää eroa. Maaseudulla työskentelevät pitivät tätä asiaa hieman tärkeämpänä, mutta tilastollista merkitsevyyttä ei tässäkään ollut havaittavissa ($p=0,09$).

Taulukko 15, maaseutu/kaupunki-vertailu, digivalmiudet

Arvioitava asia	ka.	s	p
Somen käyttö ja digitaidot	maaseutu 1,89 kaupunki 2,21	0,8 0,69	0,02
Tilastointijärjestelmien hallinta	maaseutu 2,27 kaupunki 2,12	0,83 0,83	0,31

Somen käyttö ja digitaidot osoittautuivat maaseudun työntekijöiden mielestä kaupungeissa työskenteleviä tärkeämmiksi. Ero ($p=0,02$) oli tilastollisesti merkitsevää. Pitkien välimatkojen vuoksi somen kautta voi tiedottaa toiminnasta tai olla helpposti yhteydessä asiakkaisiin, joilla ei välttämättä ole aina kuljetusta tai rahaa tulla henkilökohtaisesti paikalle yksilötapaamisiin. Some tavoittaa nuoret hyvin ja on halpa yhteydenpitotapa.

Taulukko 16, maaseutu/kaupunki-vertailu, muut ohjaustaidot

Arvioitava asia	ka.	s	p
Monikulttuurillisen ohjauksen valmiudet	maaseutu 2,5 kaupunki 2,23	0,82 0,64	0,04
Ryhmiin/pienryhmien ohjaustaidot	maaseutu 1,86 kaupunki 2,23	0,79 0,99	0,02

Myös suhteessa muihin ohjaustaitoihin vastauksissa oli havaittavissa selkeitä eroja. Kaupungeissa työskentelevät arvioivat monikulttuurillisen ohjauksen valmiudet maaseudulla työskenteleviä tärkeämmäksi tilastollisesti merkitsevällä erolla ($P 0,04$). Ryhmien/pienryhmien ohjaustaidot olivat taas maaseudulla toimivien mielestä tärkeämpiä ja ero oli tilastollisesti merkitsevää ($P 0,02$). Vaikka erot muodostuivatkin muiden ohjaustaitojen kohdassa tilastollisesti merkitseviksi, oli eri vastausryhmien sisällä silti eroja vastausten yhteneväisyyden suhteen, kuten vastausten keskihajontalukemista on nähtävissä.

Taulukko 17, maaseutu/kaupunki-vertailu, työn rajaaminen

Arvioitava asia	ka.	s	p
Työn rajaaminen	maaseutu 1,38	0,62	0,06
	kaupunki 1,19	0,48	

Työn rajaamisen kaupungeissa työskentelevät ovat nostaneet hieman maaseudulla toimivia tärkeämmäksi. Tilastollista merkitsevyyttä ei kuitenkaan ole vastausten välisistä eroista aivan muodostunut. Potentiaalisia asiakkaita on kaupungeissa huomattavasti runsaammin kuin maaseudulla, siksi työn rajaaminen ja kohdentaminen nousee heidän vastauksissaan mahdollisesti selvemmin esille. Maaseudulla taas voidaan ainakin pyrkiä työskentelemään ”koko kylän” apua tarvitsevien nuorten kanssa, tekemättä suurempaa rajausta.

Vertailu eri koulutustasojen kesken: ammatillisen perustutkinnon ja ylemmän korkeakoulututkinnon omaavat

(Ammatillinen perustutkinto n=32, ylempi korkeakoulututkinto n=24)

Taulukko 18, vertailu koulutustasojen kesken, yksilöohjaustaitoihin liittyvät asiat

Arvioitava asia	ka.	s	p
Vuorovaikutus- taidot	ammatillinen perustutkinto 1,03	0,18	0,39
	ylempi korkeakoulututkinto 1,03	0,0	
Motivointi ja muutospuhe	ammatillinen perustutkinto 1,19	0,47	0,58
	ylempi korkeakoulututkinto 1,12	0,34	
Yksilöohjaus ar- jen hallintaan	ammatillinen perustutkinto 1,25	0,51	0,18
	ylempi korkeakoulututkinto 1,16	0,41	

Yksilöohjaustaitoihin liittyvien asioiden suhteen ei suuria eroja syntynyt. Molemmat ryhmät pitivät näitä taitoja erittäin tärkeinä. Ryhmien vastaukset olivat myös varsin yhteneväisiä, kuten keskihajonnan pienet arvot osoittavat. Vuorovaikutustaitojen tärkeiden arvioinnissa ylemmän korkeakoulututkinnon omaavien keskihajonnan luvuksi tuli 0, mikä tarkoittaa, ettei hajontaa vastausten kesken tässä yh-

teydessä ollut lainkaan. Arjen hallinnan yksilöohjausta ylemmän korkeakoulututkinnon omaavat pitivät jonkin verran tärkeämpänä kuin ammatillisen perustutkinnon suorittaneet, mutta tilastolliseen merkitsevyyteen ero ei kuitenkaan yltänyt.

Taulukko 19, vertailu koulutustasojen kesken, eri työympäristöissä toimiminen

Arvioitava asia	ka.	s	p
Jalkautuminen kaduille ym.	ammattillinen perustutkinto 2,34 ylempi korkeakoulututkinto 2,32	1,1 0,41	0,69
Työskentely oppilaitoksissa	ammattillinen perustutkinto 2,0 ylempi korkeakoulututkinto 2,26	0,76 0,83	0,34
Työskentely nuorisotilassa	ammattillinen perustutkinto 2,31 ylempi korkeakoulututkinto 2,71	1,09 0,97	0,27

Eri ympäristöissä toimimista käsittelevät asiat aiheuttivat vastausryhmien sisällä enemmän hajontaa, kuten keskihajontaa kuvaavat luvut osoittivat. Erot näiden ryhmien välillä jäivät kuitenkin vähäiseksi. Esimerkiksi jalkautumisen tärkeydessä ero oli minimaalinen. Nuorisotilassa työskentelyä ammatillisen perustutkinnon suorittaneet pitivät jonkin verran tärkeämpänä, kuten myös työskentelyä oppilaitoksissa.

Taulukko 20, vertailu koulutustasojen kesken, nuoren terveyteen liittyvät asiat

Arvioitava asia	ka.	s	p
Mielenterveyteen liittyvä tietämys	ammattillinen perustutkinto 1,59 ylempi korkeakoulututkinto 1,39	0,61 0,55	0,06
Päihdeneuvonta	ammattillinen perustutkinto 1,63 ylempi korkeakoulututkinto 1,9	0,71 0,74	0,21
Seksuaalineuvonta	ammattillinen perustutkinto 2,69 ylempi korkeakoulututkinto 2,69	0,93 0,66	0,52

Nuoren terveyteen liittyviä asioita tarkasteltaessa suurin ero tuli esille mielenterveyteen liittyvässä tietämyksessä ja ohjaustaidoissa. Sitä ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet pitivät tärkeämpänä. Tilastollista merkitsevyyttä ei kuitenkaan aivan syntynyt, kuten arvo P (0,06) osoittaa. Päihdeneuvonta oli ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden mielestä tärkeämpi, mutta vastauksissa oli

myös hajontaa. Seksuaineuvonnan kumpikin ryhmä koki yhtä tärkeäksi, kuten sama keskiarvo kummallakin ryhmällä (2,69) osoitti. Ryhmien vastauksissa oli kuitenkin jonkin verran hajontaa, kuten keskihajonnan luvut (ammattillinen perustutkinto s 0,93 ja ylempi korkeakoulututkinto s 0,66) osoittavat.

Taulukko 21, vertailu koulutustasojen kesken, palvelujärjestelmän hyödyntämiseen liittyvät taidot

Arvioitava asia	ka.	s	p
Palveluohjaus	ammattillinen perustutkinto 1,22	0,42	0,79
	ylempi korkeakoulututkinto 1,15	0,44	
Verkostotyöskentely	ammattillinen perustutkinto 1,38	0,91	0,03
	ylempi korkeakoulututkinto 1,21	0,0	
lainsäädännön tietämys	ammattillinen perustutkinto 1,69	0,69	0,29
	ylempi korkeakoulututkinto 1,75	0,59	
Koulutusjärjestelmän tuntemus ja uraohjaus	ammattillinen perustutkinto 1,75	0,67	0,49
	ylempi korkeakoulututkinto 1,66	0,65	

Koulutus- ja palvelujärjestelmään hyödyntämiseen liittyvissä taidoissa ylemmän korkeakoulututkinnon omaavat pitivät näitä asioita pääsääntöisesti hieman ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneita tärkeämpinä, ainoana poikkeuksena lainsäädännön tietämys. Verkostotyöskentelyn suhteen ero muodostui tilastollisesti merkitseväksi ($p=0,03$). Tosin ammatillisen peruskoulutuksen omaavien vastauksissa oli melko paljon hajontaa ($s=0,91$). Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet olivat taas tämän asian suhteen vastauksissaan täysin yhtä mieltä ($s=0,0$).

Taulukko 22, vertailu koulutustasojen kesken, digivalmiudet

Arvioitava asia	ka.	s	p
Somen käyttö ja digitaidot	ammattillinen perustutkinto 2,16	0,85	0,42
	ylempi korkeakoulututkinto 2,01	0,59	
Tilastointijärjestelmien hallinta	ammattillinen perustutkinto 2,25	1,02	0,97
	ylempi korkeakoulututkinto 2,19	1,01	

Digivalmiuksia ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet pitivät hieman ammatillisen perustutkinnon suorittaneita tärkeämpinä. Erot olivat kuitenkin pieniä. Vastauksissa oli kummankin vastaajaryhmän suhteen melko paljon hajontaa etenkin

tilastointijärjestelmien hallintaa koskevassa kysymyksessä, kuten keskihajontaa ilmaisevat luvut osoittavat.

Taulukko 23, vertailu koulutustasojen kesken, muut ohjaustaidot

Arvioitava asia	ka.	s	p
Monikulttuurillisen ohjauksen valmiudet	ammattillinen perustutkinto 2,56	0,72	0,42
	ylempi korkeakoulututkinto 2,42	0,66	
Ryhmiä/pienryhmien ohjaustaidot	ammattillinen perustutkinto 1,97	0,82	0,53
	ylempi korkeakoulututkinto 1,97	0,76	

Muiden ohjaustaitojen eli monikulttuurillisen ohjauksen valmiuksien sekä ryhmien/pienryhmien ohjaustaitojen suhteen erot olivat hyvin pienet. Monikulttuurillisen ohjauksen taitoja ylemmän korkeakoulututkinnon omaavat pitivät hieman tärkeämpänä, kun taas ryhmien/pienryhmien ohjaustaitojen suhteen päädyttiin täysin samaan keskiarvolukemaan (ka=1,97) eli molemmat vastaajaryhmät pitivät sitä täsmälleen yhtä tärkeänä.

Taulukko 24, vertailu koulutustasojen kesken, työn rajaaminen

Arvioitava asia	ka.	s	p
Työn rajaaminen	ammattillinen perustutkinto 1,5	0,72	0,06
	ylempi korkeakoulututkinto 1,26	0,48	

Työn rajaamisen suhteen ero ryhmien välillä oli suurempi. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet pitivät sitä tärkeämpänä. Ero ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevä, kuten arvo (p=0,06) osoittaa.

Vertailu alan työkokemuksen mukaan

(7v. tai enemmän alalla n=44, 3v. tai vähemmän alalla n=97)

Taulukko 25, vertailu työkokemuksen mukaan, yksilöohjaustaitoihin liittyvät asiat

Arvioitava asia	ka.	s	p
Vuorovaikutus- taidot	7v tai < alalla 1,0 3v tai >alalla 1,03	0,17 0,0	0,86
Motivointi ja muutospuhe	7v tai < alalla 1,09 3v tai >alalla 1,18	0,43 0,29	0,08
Yksilöohjaus ar- jen hallintaan	7v tai < alalla 1,18 3v tai >alalla 1,15	0,42 0,5	0,41

Yksilöohjaustaitoihin liittyvissä asioissa vuorovaikutustaitojen sekä arjen hallinnan yksilöohjauksen kohdalla vastaajaryhmät olivat melko yksimielisiä asioiden tärkeydestä, kuten toisiaan lähellä olevat keskiarvolukemat osoittavat. Motivoinnin ja muutospuheen suhteen ero oli suurempi ($p=0,08$), mutta ei kuitenkaan tilastollisesti merkitsevä. Ryhmien sisällä vastaukset olivat varsin yhteneväisiä, kuten keskihajonnan luvut osoittavat. Vuorovaikutustaitojen suhteen vähemmän aikaa alalla toimineet olivat vastauksissaan jopa täysin yhdenmukaisia, kuten keskihajonnan lukema ($s=0,0$) kuvaa. Kummatkin ryhmät pitivät yksilöohjaustaitoihin liittyviä asioita erittäin tärkeinä.

Taulukko 26, vertailu työkokemuksen mukaan, eri työympäristöissä toimiminen

Arvioitava asia	ka.	s	p
Jalkautuminen kaduille ym.	7v tai < alalla 2,39 3v tai >alalla 2,19	0,98 0,99	0,04
Työskentely oppi- laitoksissa	7v tai < alalla 2,43 3v tai >alalla 2,13	0,9 0,9	0,13
Työskentely nuor- isotilassa	7v tai < alalla 2,84 3v tai >alalla 2,53	1,05 1,01	0,19

Eri työympäristöissä toimimiseen liittyvät asiat aiheuttivat ryhmien vastauksissa enemmän hajontaa, kuten suuremmista keskihajonnan luvuista on nähtävissä. Vähemmän aikaa alalla toimineet pitivät jalkautumista kokeneempia työntekijöitä tärkeämpänä. Vastausten välisestä erosta tuli tilastollisesti merkitsevä ($p=0,04$).

Jalkautuvan työn tekeminen on viime vuosina vähentynyt ja varmasti juuri kokeneemmat työntekijät ovat huomanneet tämän kehityskulun (Alanen & Kotkavuori 2014, 14). Myös työskentely oppilaitoksissa ja nuorisotilassa oli vähemmän kokeneiden työntekijöiden mielestä tärkeämpää kuin kokeneempien. Näiden asioiden kohdalla ero ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevää.

Taulukko 27, vertailu työkokemuksen mukaan, nuoren terveyteen liittyvät asiat

Arvioitava asia	ka.	s	p
Mielenterveyteen liittyvä tietämys	7v tai < alalla 1,39	0,63	0,71
	3v tai >alalla 1,41	0,62	
Päihdeneuvonta	7v tai < alalla 1,77	0,79	0,7
	3v tai >alalla 1,84	0,83	
Seksuaalineuvonta	7v tai < alalla 2,75	0,76	0,48
	3v tai >alalla 2,66	0,89	

Nuoren terveyteen liittyvissä asioissa vastaajaryhmien väliset erot olivat pienet, eikä selkeitä eroja ryhmien välille syntynyt. Ryhmät arvioivat nämä asiat erittäin tai melko tärkeiksi. Hajontaa oli vastaajien kesken jonkin verran niin kokeneempien kuin vähemmän aikaa alalla toimineidenkin joukossa.

Taulukko 28, vertailu työkokemuksen mukaan, palvelujärjestelmän hyödyntämiseen liittyvät taidot

Arvioitava asia	ka.	s	p
Palveluohjaus	7v tai < alalla 1,16	0,4	0,92
	3v tai >alalla 1,16	0,44	
Verkostotyöskentely	7v tai < alalla 1,23	0,52	1,0
	3v tai >alalla 1,24	0,77	
lainsäädännön tietämys	7v tai < alalla 1,95	0,65	0,03
	3v tai >alalla 1,64	0,81	
Koulutusjärjestelmän tuntemus ja uraohjaus	7v tai < alalla 1,66	0,62	0,93
	3v tai >alalla 1,68	0,75	

Koulutus- ja palvelujärjestelmän hyödyntämiseen liittyvissä asioissa vertailuryhmät olivat pitkälti samaa mieltä, lukuun ottamatta lainsäädännön tietämystä, joka oli vähemmän aikaa alalla toimineiden mielestä tärkeämpi. Arvo ($p=0,03$) kertoo, että ero oli myös tilastollisesti merkitsevää. Vähemmän aikaa alalla toimineiden

vastauksissa oli kuitenkin melko suurta hajontaa, kuten keskihajonnan lukemasta voi nähdä ($s=0,81$). Tämänkin asiakokonaisuuden yhteydessä keskiarvot alkoivat luvulla 1, eli näitä asioita pidettiin molempien vertailuryhmien osalta erittäin tärkeinä.

Taulukko 29, vertailu työkokemuksen mukaan, digivalmiudet

Arvioitava asia	ka.	s	p
Somen käyttö ja digitaidot	7v tai < alalla 2,16 3v tai >alalla 1,95	0,76 0,68	0,08
Tilastointijärjestelmien hallinta	7v tai < alalla 2,07 3v tai >alalla 2,26	0,73 0,96	0,36

Digivalmiuksien suhteen tilastollisesti merkitseviin eroihin ei päästy. Kummatkin ryhmät pitivät näitä taitoja melko tärkeinä. Somen käyttöä ja digitaitoja vähemmän aikaa alalla olleet arvostivat korkeammalle, mutta tilastollisesti merkitsevää eroa ei ryhmille muodostunut ($p=0,08$). Tilastointijärjestelmien hallintaa taas kokeneemmat pitivät tärkeämpänä, mutta vastauksissa oli hajontaa, kuten molemmilla vertailuryhmillä oli näitä asioita koskevissa vastauksissa.

Taulukko 30, vertailu työkokemuksen mukaan, muut ohjaustaidot

Arvioitava asia	ka.	s	p
Monikulttuurillisen ohjauksen valmiudet	7v tai < alalla 2,52 3v tai >alalla 2,33	0,77 0,73	0,03
Ryhmien/pienryhmien ohjaustaidot	7v tai < alalla 1,84 3v tai >alalla 2,0	0,89 0,89	0,55

Muissa ohjaustaidoissa tilastollisesti merkitsevä ero ($p=0,03$) syntyi monikulttuurillisen ohjauksen kohdalla, jota vähemmän aikaa alalla toimineet pitivät tärkeämpänä. Tosin tässäkin molempien vertailuryhmien vastauksissa esiintyi jonkin verran hajontaa. Kokeneemmat työntekijät taas arvostivat enemmän ryhmien/pienryhmien ohjaustaitoja, mutta ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä ($p=0,55$). Tämänkin kysymyksen kohdalla syntyi molemmissa ryhmissä hajontaa, kuten keskihajonnan luku, kummassakin ryhmässä $s=0,89$ osoittaa.

Taulukko 31, vertailu työkokemuksen mukaan, työn rajaaminen

Arvioitava asia	ka.	s	p
Työn rajaaminen	7v tai < alalla 1,43	0,59	0,34
	3v tai >alalla 1,28	0,61	

Ehkä hieman yllättäen työn rajaaminen oli vähemmän kokeneiden mielestä tärkeämpi ominaisuus kuin kokeneempien. Ero ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevä ($p=0,34$). Saattaa olla, että kokeneempien keskuudessa työn rajaamisen taitoa pidetään jo niin itsestään selvänä, ettei se korostunut vastauksissa. Tämä asia oli kuitenkin molempien vertailuryhmien mielestä erittäin tärkeä.

7.2 Muut taidot

Muista taidoista, joita etsivät nuorisotyöntekijät olivat hyödyntäneet työssään, mainittiin musiikki (15 vastauksessa), luonnon hyödyntäminen (9 vastauksessa) sekä musiikki (7 vastauksessa). Yksittäisinä asioina mainittiin mm. voimaannuttava valokuvaus, eläinten hyödyntäminen (Koirat, hevoset), erilaisten kädentaitojen käyttäminen sekä digipelaaminen. Myös aiemmissa ammateissa toimiessa karttuneet taidot oli otettu käyttöön, eli erilaista työkokemusta osattiin hyödyntää nuorten kanssa toimiessa. Erilaisia taitoja oli käytössä hyvin runsaasti laidasta laitaan eli työntekijöiden luovuus ja monitaitoisuus kuvastui vastauksista hyvin.

7.3 Etsivän nuorisotyöntekijän tärkein ominaisuus

Webropolin tekstianalyysityökalun Text miningin avulla koostetulla sanapilvellä pystytään tarkastelemaan, miten sanat ovat esiintyneet vastausteksteissä.

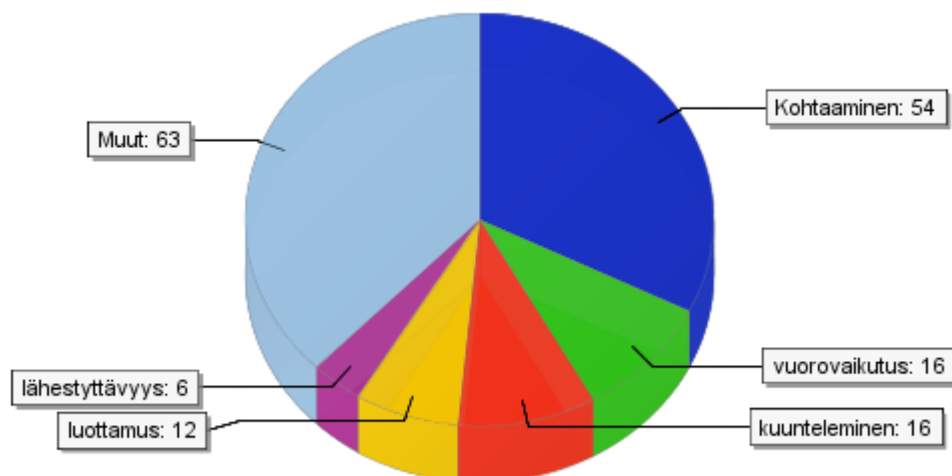
Analyysityökalun muodostamassa sanapilvessä yleisimmin esiintyneet sanat ovat isommalla printillä, harvemmin esiintyneet pienemmällä.

aikuinen asiakkaan avoimuus etsivän hahmottaminen hallinta helposti ihminen ihmisen
 joustavuus kiinnostunut kiinnostus kohdata **kohtaaminen** kohtaamisen
 kohtaamistaidot kohtaamistaito kokonaisuuksien kulkeminen kunnioitus kuulluksi kuunnella
 kuunteleminen kuuntelemisen kärsivällisyys luotettava luotettavuus luottamusta lähestyt-
 tävyys lähestyttävä **läsnäolo** motivointi nuorilähtöisyys oikeasti palveluiden persoona pit-
 käjänteinen pitkäjänteisyys puolella rauhallisuus rinnalla sosiaalisuus tarpeita tilanteessa
 tuntemus tuomitsematta turvallinen vuorovaikutus **vuorovaikutustaidot** yhdenvertaisena

Kuva 5 Sanapilvi

Työntekijöiden esille nostamat ominaisuudet, joita pidettiin etsivän nuorisotyöntekijän työssä kaikkein tärkeimpinä, liittyivät suurelta osin asiakkaan kohtaamiseen. Nuoren kuuntelemisen taito toistui useissa vastauksissa. Tähän liittyi dialogisuus ja reflektoinnin taito, jotka myös mainittiin. Lähes kaikki tärkeimpinä ominaisuuksina pidetyt asiat liittyivät vuorovaikutustaitoihin. Myös sitä, että työntekijä on helposti lähestyttävä, oli joidenkin vastaajien mielestä tärkein ominaisuus. Useiden vastaajien mielestä luottamuksen herättäminen asiakkaassa oli tärkeintä.

Seuraavassa kuvassa yleisimmin esiintyneet sanat ryhmiteltyinä viiteen eri ryhmään, jonka lisäksi mukana vielä ryhmä muut eli harvemmin vastauksissa esiintyneet sanat.

Kuva 6 etsivän nuorisotyöntekijän tärkeimmät ominaisuudet

Sana kohtaaminen sen eri muodoissaan on selvästi yleisimmin vastausteksteissä esiintynyt sana. Kuten Etsivän nuorisotyön käsikirjassa todetaan, kohtaaminen on etsivän nuorisotyön keskeisimpiä asioita (Vilen 2018, 23). Kohtaaminen on Puurosen tutkimuksen mukaan jopa niin tärkeä työskentelyn osa, että nuoren onnistuneen kohtaamisen tulisi mahdollistua siten, että siinä ei ilmenisi vuorovaikutustilanteen muodollisuutta eikä profession esille tuovia ulkoisia merkkejä (Puuronen 2014, 25).

Seuraavaksi yleisimmin esiintyviä sanoja olivat vuorovaikutus ja kuunteleminen. Vamoksen oppaassa Välittämisen ammattilaiset korostaa paitsi sanallisen, myös sanattoman vuorovaikutuksen merkitystä. Katseella, elehtimisellä sekä äänenkäytöllä on sen mukaan jopa enemmän merkitystä kuin sanallisella vuorovaikutuksella. (Alanen & Kotkavuori 2014, 33.) Kemp korostaa opinnäytetyössään aktiivisen kuuntelemisen tärkeyttä erityisesti ensitapaamisen yhteydessä, jolloin asiakas voi olla hermostunut. Vaikka työtä leimaa usein kiire, Kempin mukaan työntekijältä vaaditaan kykyä pysähtyä asiakkaan tunteiden äärelle. On pystyttävä viestimään asiakkaalle: ”Olen tässä sinua varten, voit kertoa mitä tahansa, minä en mene siitä rikki. Olen hyvä ja aloita mistä haluat, kuulen ja kuuntelen.” (Kemp 2013, 17.)

Analyysityökalun luomaan sanakarttaan (Kuva 7) muodostui vastausten perusteella sanayhdistelmiä, joista on muodostettavissa etsivän nuorisotyöntekijän työtä ja ominaisuuksia kuvaavia lauseita.

Kuva 7 sanakartta tärkeimmät ominaisuudet

Esimerkkinä ”helposti lähestyttävä luotettava aikuinen”, ”kokonaisuuksien hallinta tilanteessa” tai ”pitkäjänteinen vuorovaikutus ja rinnalla kulkeminen” ovat varsin keskeisiä asioita etsivässä nuorisotyössä.

7.4 Työn ennaltaehkäisevyyden ja korjaavuuden tarkastelu

Taulukko 32, työn ennaltaehkäisevyys/korjaavuus

	1	2	3	4	5	Yht.
Korjaava	4,05%	45,66%	34,1%	13,3%	2,89%	Ennaltaehkäisevä
n	7	79	59	23	5	173

Vastaajat kokivat työnsä hieman enemmän korjaaviin työtehtäviin painottuviksi kuin ennaltaehkäiseviin. Tämän asian pohtiminen koettiin tärkeäksi, koska kaikki kyselyyn osallistuneet olivat vastanneet tähän kysymykseen.

7.4.1 Korjaavat työtehtävät

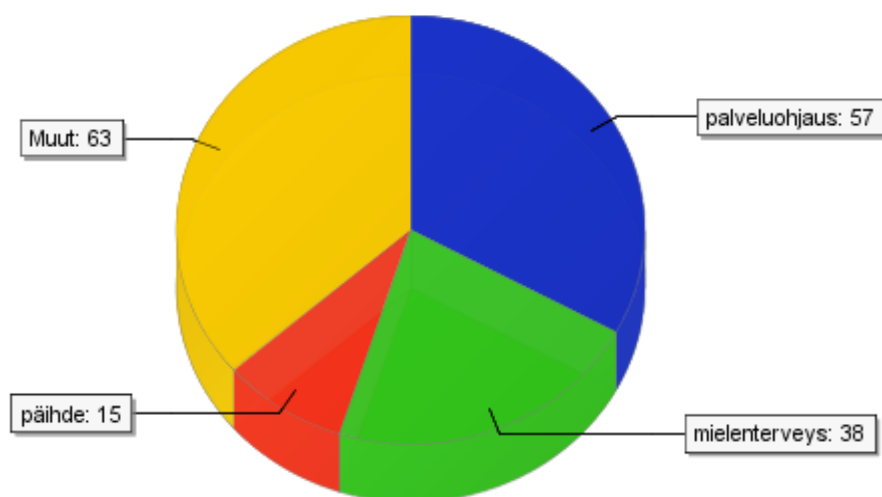
Korjaavien työtehtävien joukosta oli ryhmiteltävissä kolme isompaa kokonaisuutta, joista suurin oli palveluohjaus. Myös erilaiset mielenterveyteen liittyvät korjaavat toimenpiteet olivat yleisiä, samoin päihteiden ongelmakäytön ympärille nivoutuvat työtehtävät.

aikaisemmin arjenhallinnan asepalvelus asiakkaalle auttaminen elämänhallintataidot esimerkiksi haasteiden itsetunnon jalkautuminen kannattelu keskusteluapu keskusteluapua kokemuksena korjaaminen koulupudokkaiden kulkeminen kuuleminen kuunteleminen liittyvien luottamaan luottamuksen löytäminen mahdollisuus masentuneisuus mielenterveys mielenterveysmielenterveysongelmien mielenterveyspalveluihin mielenterveyspalvelut mielenterveyteen monialainen motivoiminen **motivointi** mt-palveluihin muutospuhe **ohjaaminen** opiskelemaan opiskelualaa opiskelupaikan palauttaminen **palveluiden palveluihin** palveluissa palvelujen palvelujärjestelmän palvelujärjestelmään **palveluohjaus** palveluverkoston päihdeneuvonta päihdeongelmat **päihdepalveluihin** päihdepalvelut rakentaminen ratkaisukeskeinen riita-asioiden ryhmätoiminta **saattaminen** selvittely sitouttaminen sosiaalitoimen suunnittelu tarjoaminen tarvitsemiensa tarvittavaan terapeuttista terveyspalveluihin toimeentuloon toimiminen toimintojen tulevaisuuden tunnistaminen työskentely vahvuuksien vanhemmille velkaneuvontaan verkostoyhteistyö yhteiskuntaan yksilöohjaus ympäröivään

Kuva 8 Sanapilvi

Webropolin text mining muodostaa sanapilven, josta erottuu selvästi suurimpina sanoina ohjaaminen, palvelu-sanan eri sijamuodot sekä palveluohjaus.

Kuvasta 9 näkyy ryhmiteltynä useimmin vastauksissa esiintyneet sanat ja niiden lukumäärällinen esiintyminen.

Kuva 9 korjaavat tehtävät

Palveluohjaus oli yleisimmän vastauksissa esiintynyt sana. Se mainittiin 57 kertaa. Vamoksen etsivän nuorisotyön oppaassa Välittämisen ammattilaiset korostetaan oikea-aikaisen palveluohjauksen merkitystä osana nuoren kanssa tehtävää palveluprosessia. Etsivän nuorisotyön itsessään ei tarvitse tuottaa kaikkia nuoren tarvitsemia palveluja itse, vaan ohjattava nuori hänelle sopivien palveluiden piiriin. (Alanen & Kotkavuori 2014, 52.) Verkostoyhteistyön voidaan näin katsoa olevan olennainen osa etsivän nuorisotyön osaamisperustaa.

Sana mielensterveys esiintyi vastauksissa toiseksi yleisimpänä 38 kertaa. Seuraavaksi yleisin sana päihde esiintyi 15 kertaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön etsivän nuorisotyön valtakunnallisen kyselyn tuloksista ilmeneekin, että mielensterveys- ja päihdeongelmat ovat suurimpia haasteita etsivän nuorisotyöntekijän työssä (Bamming & Wallden 2018, 18). Työntekijät ilmoittavat suurimmat puutteet palvelujärjestelmässä olevan juuri näihin ongelmiin liittyvissä palveluissa (Bamming & Wallden 2018, 24).

Kuva 10 sanakartta korjaavat tehtävät

Korjaavista tehtävistä ryhmitelystä sanakartasta on muodostettavissa näitä tehtäviä kuvaavia lauseita, esimerkiksi: ” – – opiskelemaan ja luottamuksen palauttaminen yhteiskuntaan – – ” tai ” – – saattaminen ja itsetunnon ja palvelujen löytäminen – – ”

7.4.2 Ennaltaehkäisevät tehtävät

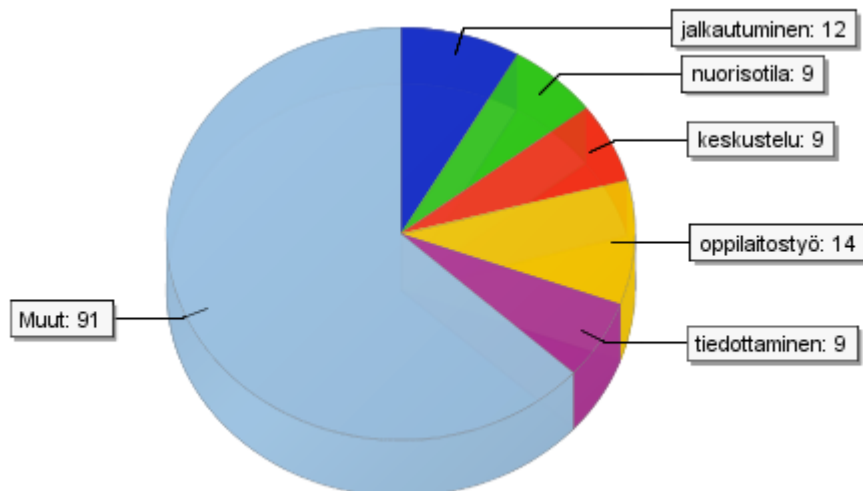
Ennaltaehkäisevien tehtävien kirjo osoittautui varsin moninaiseksi, eikä tehtäväryhmittely ollut niin selkeä kuin korjaavien tehtävien suhteen. Tämän vuoksi ryhmä ”muut” jäi melko suureksi. Ennaltaehkäisevien toimien suuri lukumäärä ku-

vastaa hyvin kentällä toimivien työntekijöiden luovuutta ja taitojen monipuolisuutta. Text miningin sanapilvessä (kuva11) suurimpana erottuu jalkautuminen, sitten seuraavat puuttuminen ja tiedottaminen.

asiakkaita ennaltaehkäisevää ennaltaehkäisy haastattelu hahmottaminen hallinnasta hoitaminen ilmoittautuminen itsenäistyville itsetunnon **jalkautuminen** kannustaminen keskustella **keskustelu** keskustelut keskuudessa kiinnipitävä kohtaaminen kokonaisvaltainen koulunuorisotyö koulutuksen kulttuurinen kuunteleminen kynnyksellä luottamuksen lähestyttävyyttä **löytämisen** löytämisessä mahdollisesti mahdollisimman mielenterveys- mielestäni **motivointi** nuorisotalolle **nuorisotilalla** nuorisotiloilla **nuorisotyön** nuorisotyöstä **ohjaaminen** opinnoissa opiskelupaikkaa oppilaitokset oppilaitoksiin oppilaitoksissa oppilaitosyhteistyö osallistuminen palveluiden palveluista **palveluohjaus** peruskoulussa pienryhmätoimintojen **puuttuminen** päivystykset rakentaminen ryhmäyttäminen suosimille taloudellisen tapahtumat tapahtumiin tavoittaminen te-palveluiden **tiedottaminen** tilanteessa toimijoiden tulevaisuuden **tunnetuksi** tunteminen tutustuminen työharjoittelu työkokeilupaikan työmahdollisuuksista työnhakijaksi **työskentely** ulkopuolella ulkopuolelle vahvistaminen vapaa-aika **varhaisessa** verkostoissa yhteistyön

Kuva 11

Suurimmiksi ennaltaehkäisevien tehtävien ryhmiksi tulivat oppilaitostyöhön ja jalkautumiseen liittyvät työtehtävät. Näiden lisäksi tiedottaminen, keskustelu ja nuorisotiloilla tehtävä työ katsottiin keskeisimmiksi ennaltaehkäiseviksi työtehtäviksi.

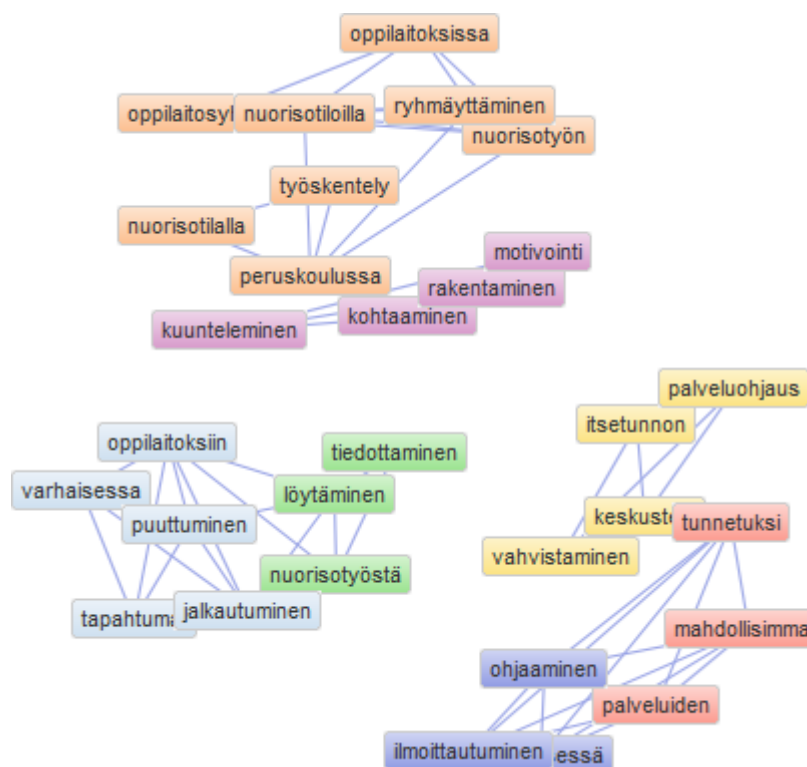
Kuva 12 ennaltaehkäisevät tehtävät

Oppilaitostyö esiintyi vastauksissa useimmin eli 14 kertaa. Oppilaitoksissa työskenteleminen on keskeinen elementti etsivän nuorisotyöntekijän työkentässä. Opetus- ja kulttuuriministeriön kyselyssä 94,2 % työntekijöistä ilmoitti työskentelevänsä oppilaitoksissa (Bamming & Wallden 2018, 29).

Jalkautuminen oli vastaajien keskuudessa toiseksi yleisimmin esiintynyt sana ennaltaehkäiseviä työtehtäviä tiedusteltaessa. Jalkautumalla nuorten pariin ilmoitti edellä mainitussa kyselyssä työskentelevänsä 64,6 % työntekijöistä. (Bamming & Wallden 2018, 29)

Seuraavaksi suosituimpia ennaltaehkäisevien tehtävien joukossa olivat tiedottaminen, keskustelu sekä nuorisotilassa työskentely. Nämä mainittiin vastauksissa 9 kertaa. Mainittakoon vielä, että ryhmä muut on varsin laaja, keräten 91 erilaista asiaa. Tästä voidaan todeta, että ennaltaehkäisevien tehtävien kirjo on etsivässä nuorisotyössä varsin laaja.

Seuraavasta ennaltaehkäiseviä tehtäviä kuvaavasta sanakartasta (Kuva 13) on nähtävissä mm. lauseet ”työskentely nuorisotilalla ja peruskoulussa, varhainen puuttuminen ja jalkautuminen sekä itsetunnon vahvistaminen keskusteluissa”. Nämä sanayhdistelmät kuvaavat varsin hyvin etsivän nuorisotyöntekijän arjessa tapahtuvaa ennaltaehkäisevän työn tekemistä.

Kuva13 sanakartta ennaltaehkäisevät tehtävät

7.5 KOULUTUS, KOKEMUS JA SOVELTUVUUS

Vastaajista 62 % (N108) mielestä etsivässä nuorisotyössä toimimiseen pitäisi määritellä vähimmäistyökokemus. Kysyttäessä tältä joukolta, mikä olisi sopiva määrittämiskokemus vuosina, vastausten keskiarvoksi tuli 2,6 vuotta.

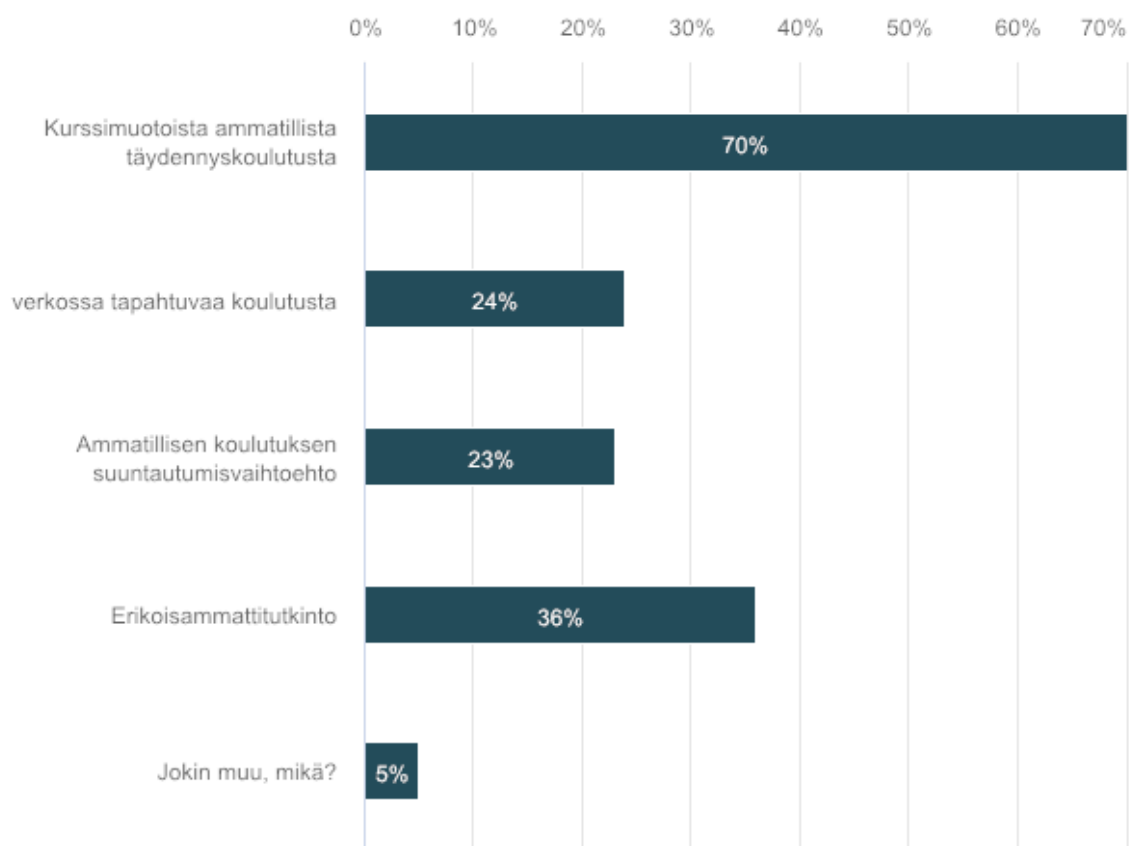
Taulukko 33, riittävä koulutus

	n	%
Ammatillinen perustutkinto	31	17,92 %
Amk perustutkinto tai kandidaatti	120	69,36 %
Ylempi amk tutkinto tai maisteri	1	0,58 %
Riittävää koulutusta ei ole tarpeen määritellä	21	12,14 %

Noin 70 % vastaajista piti kandidaatin tai amk-perustutkinnon tasoista koulutusta vähimmäiskoulutustasoksi etsivässä nuorisotyössä toimittaessa. Ammatillisen perustutkinnon näki riittäväksi noin 18 % vastaajista. 12 % työntekijöistä oli sitä mieltä, ettei vähimmäiskoulutustasoa ole tarpeen määritellä.

65,7 % vastaajista (N113) oli sitä mieltä, että etsivään nuorisotyöhön pitäisi olla oma täsmäkoulutuksensa. Kysymykseen minkä muotoista koulutuksen pitäisi olla, vastattiin seuraavasti:

Vastaajien määrä: 113, valittujen vastausten lukumäärä: 179

Kuva 14 Koulutusmuoto etsivään nuorisotyöhön

Kysymyksessä ei ollut rajattu vastausvaihtoehtoja vain yhteen, joten vastausten lukumäärä on suurempi kuin vastaajien lukumäärä, joidenkin vastaajien valitessa useampia vaihtoehtoja. Suurimman kannatuksen sai vaihtoehto, jonka mukaan koulutus voisi mieluiten olla kurssimuotoista ammatillista täydennyskoulutusta. Noin 70 % vastauksista asettui tämän vaihtoehdon kannalle. Vastauksista 36 % asettui oman erikoisammattitutkinnon kannalle. Ammatillisen koulutuksen suuntautumisvaihtoehto sekä verkossa tapahtuva koulutus saivat suunnilleen saman verran kannatusta alalle perehdy. Muiden vastausten avoimessa kentässä mainittiin mm. oppisopimuskoulutuksen mahdollisuus.

Oman koulutuksensa koki riittäväksi 87 % vastaajista (N148). Loput eli 13 % (N23) haluaisivat avoimeen tekstikenttään jätetyn palautteen mukaan lisäkoulutusta etenkin päihteisiin ja mielenterveyteen liittyen. Useissa vastauksissa haluttiin kohdennettua koulutusta myös Kelan palveluihin, samoin kuin työvoimapolitiisiin asioihin ja nuorten poluttamiseen palvelujärjestelmässä.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tutkimukseen osallistui maamme hieman yli 500 etsivästä nuorisotyöntekijästä 173 eli joka kolmas työntekijä vastasi kyselyyn. Aihepiiri osoittautui siis tämän ammattialan edustajien keskuudessa varsin kiinnostavaksi. Kerätystä aineistosta muodostui kattava, monipuolinen ja hyvin käyttökelpoinen tätä opinnäytetyötä ajatellen. Aineiston laajuuden suhteen tutkimusta voidaan pitää varsin luotettavana.

Kaikki osaamisperustasta lähempää tarkastelua varten nostetut kompetenssit olivat tutkimukseen osallistuneiden mielestä vähintään jossain määrin tärkeitä, joten

niiden valintaa voidaan pitää onnistuneena. Näin ollen niiden voidaan sanoa olevan olennainen osa etsivän nuorisotyöntekijän osaamisperustaa. Alalla tarvittavan osaamisperustan voidaan tämän perusteella myös katsoa olevan varsin laaja.

Kaikkein keskeisimmäksi etsivän nuorisotyön osaamisperustasta vastaajien mielestä valikoituivat vuorovaikutustaidot. Kempin mukaan vuorovaikutustaitojen kehittäminen on etsivän nuorisotyöntekijän työssä pohdinnan ja tarkastelun kohteena koko ajan, kuten myös itsetuntemus (Kemp 2013, 11).

Motivoinnin ja muutospuheen hallitsemisen katsottiin olevan niiden kanssa lähes yhtä tärkeitä. Nämä listan alkupään kompetenssit liittyvät kontaktin ottamiseen ja vuorovaikutussuhteeseen nuoren kanssa. Voisikin ajatella, että ilman näiden asioiden hallitsemista etsivän nuorisotyön tekeminen on käytännössä mahdotonta. Edellä mainitut kompetenssit kuuluvat tämän tutkimuksen mukaan yksilöohjaustaitoihin, kuten myös listalla neljäntenä oleva yksilöohjaus arjen hallintaan. Eri-laisten yksilöohjaustaitojen voidaan sanoa olevan alan ydinosaamista. Jopa kolmanneksi tärkeimmäksi kompetenssiksi noussut palveluohjauskin on yksilöohjausta, vaikka se liittyy ehkä enemmän yhteiskunnan palvelujärjestelmän hallitsemiseen. Näissä kaikissa tärkeimmäksi katsotuissa kompetensseissa korostuu etsivän nuorisotyön erityispiirre yksilöllisestä työotteesta nuoren ehdoilla. Vamoksen etsivän nuorisotyön opas korostaa juuri tätä etsivän nuorisotyön erityispiirrettä. Työskentelyn sisältö ja tahti on määritettävä yhdessä nuoren kanssa. Työntekijän on kuunneltava, miten nuori haluaa aloittaa työskentelyn ja minkä hän kokee hyväksi. (Alanen & Kotkavuori 2014, 47.)

On vielä huomioitavaa, että etsivän nuorisotyön perinteinen työmuoto jalkautuminen nuorten kokoontumispaikkoihin on näiden osaamisperustaan liittyvien asioiden loppupäässä. Tämä kuvastaa sitä, miten etsivän nuorisotyön työnkuva on viime vuosina muuttunut. Vamoksen oppaassa todetaankin, että Suomessa katu- nuorisotyön määrä on pienentynyt viime vuosina, koska sen tilalle on tullut uusi työmuoto, jossa nuoria ei enää etsitä kaduilta (Alanen & Kotkavuori 2014, 14).

Vertailtaessa eri työntekijäryhmien vastauksia keskenään, nousi esiin muutamia mielenkiintoisia eroja. Näitä tuli esille varsinkin verrattaessa eri sukupuolia keskenään. Naiset pitivät lähes kaikkia mitattavaksi otettuja taitoja jonkin verran tärkeimpinä kuin miehet. Tilastollisesti merkitseviä eroja tuli etenkin kaikissa koulutus- ja palvelujärjestelmään liittyvissä asioissa sekä digivalmiuksissa. Yksittäisistä asioista tilastollisesti merkitseviä eroja syntyi vielä seksuaalineuvonnan sekä motiivoinnin ja muutospuheen suhteen, joita naiset myös pitivät miehiä tärkeämpinä. Eroja on varsin vaikea selittää tyhjentävästi, mutta on myös muistettava, että miesten vastauksissa oli lähes jokaisen kysymyksen kohdalla nähtävissä melko paljon hajontaa.

Tarkasteltaessa maaseudulla ja kaupunkimaisessa ympäristössä työskenteleviä, suurimmat erot selittyvät juuri erilaisella toimintaympäristöllä. Työskentely oppilaitoksissa sekä nuorisotiloissa oli maaseudulla toimivien mielestä tärkeämpää. Ero kaupungeissa toimiviin työntekijöihin oli tilastollisesti merkitsevä. Ero on selitettävissä sillä, että maaseudulla nuoret sijoittuvat yleensä maantieteellisesti laajalle alueelle ja ovat selkeästi parhaiten tavoitettavissa juuri oppilaitoksista. Nuorisotilat ovat taas monilla maaseutupaikkakunnilla ainoita nuorten kokoontumispaikkoja, kun nuorille suunnattua kaupallista toimintaa on vähän tai ei ollenkaan. Näin ollen nuorisotiloihin on täysin perusteltua kohdentaa työpanosta, koska hyvin suuri osa nuorista on tavoitettavissa niiden yhteydestä.

Somen käyttö ja digitaidot olivat maaseudulla toimivien mielestä selvästi tärkeämpiä kuin kaupungeissa toimivien. Ero oli tilastollisesti merkitsevä ja selittyy sillä, että maaseudulla tapaamiset ja yhteydenpito asiakkaiden kanssa ovat vaikeampia ja somen kautta pystyy pitämään yhteyttä ilman että tarvitsisi saapua henkilökohtaisesti paikalle tapaamiseen. Monilla maaseudun etsivän nuorisotyön asiakkailla ei ole kulkuneuvoja eikä julkisia liikennettä ole. Tämän vuoksi somen käytön tärkeys korostuu maaseudulla toimittaessa.

Myös muissa ohjaustaidoissa on kaupungeissa ja maaseudulla toimivien vastauksissa selviä eroja. Monikulttuurisen ohjauksen valmiuksia tarvitaan enemmän kaupungeissa ja kaupungeissa toimivat olivatkin nostaneet tämän kompetenssin

maaseudulla toimivia selvästi tärkeämmäksi, niin että muodostui tilastollisesti merkitsevä ero. Maaseudulla toimivat arvostivat taas ryhmien ohjaustaitoja kaupungeissa toimivia työntekijöitä korkeammalle. Tämäkin ero oli tilastollisesti merkitsevä.

Mainittakoon vielä, että työn rajaaminen oli kaupungeissa työskentelevien mielestä tärkeämpää, vaikkei tässä yhteydessä tilastollista merkitsevyyttä aivan syntynyt. Tämä selittyy kaupunkien suuremmilla asiakasmäärillä. Työn rajaamista on pakko tehdä jo rajallisten resurssien ja oman työssäjaksamisen vuoksi.

Kun vertailua suoritettiin eri koulutusasteiden välillä, tarkasteluun valittiin etsivässä nuorisotyössä toimivien eri koulutusryhmien ääripäät eli ammatillisen perustutkinnon sekä ylemmän korkeakoulututkinnon omaavat työntekijät. Erot näiden ryhmien välillä olivat pienemmät kuin olisi ehkä voinut odottaa, sillä tilastollista merkitsevyyttä tarkoittavaa eroavaisuutta esiintyi vain yhden arvioitavan asian yhteydessä. Tilastollisesti merkitsevä ero löytyi ainoastaan suhteessa verkostotyöskentelyyn, jota ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet pitivät tärkeämpänä. Myös työn rajaamista ja mielenterveyteen liittyvää tietämystä korkeammin koulutetut pitivät tärkeämpinä, vaikka tilastollista merkitsevyyttä ei aivan syntynyt. Kaikkiaan tämän perusteella voidaan todeta, että koulutustaustalla on varsin vähän merkitystä siihen, miten tärkeinä etsivät nuorisotyöntekijät pitivät erilaisia alan osaamisperustaan liittyviä asioita.

Myös kokeneempien ja vähemmän kokeneiden työntekijöiden vastaukset noudattelivat pääsääntöisesti hyvin samoja polkuja. Suuria painotuseroja vastausten kesken ei näiden ryhmien välillä esiintynyt. Eroja, joissa oli todettavissa tilastollista merkitsevyyttä, esiintyi vain kolmen eri asian yhteydessä. Vähemmän aikaa alalla työskennelleet pitivät kaduille ym. nuorten kokoontumispaikkoihin jalkautumisista, monikulttuurillisen ohjauksen valmiuksia sekä lainsäädännön tietämystä tärkeämpänä kuin pidempään alalla olleet työntekijät.

Kaikkiaan vertailtaessa etsivän nuorisotyön osaamisperustaan liittyviä näkemyksiä eri kompetenssien tärkeydestä, voidaan todeta, että ne ovat melko yhdenmuukaisia riippumatta työntekijän kokemuksesta, koulutustaustasta, työympäristöstä tai sukupuolesta. Vaikka joidenkin työntekijäryhmien kesken on joitain painotuseroja eri osaamisalueiden suhteen, ovat työssä vaadittavat kompetenssit varsin riippumattomia suhteessa näihin lähtökohtiin. Näiden tulosten perusteella voidaan todeta, että etsivillä nuorisotyöntekijöillä on varsin yhteneväinen kuva siitä, mikä on heidän työnsä keskeisin osaamisperusta.

Etsivä nuorisotyö vaatii luovuutta ja mitä ilmeisimmin houkuttelee tekijöikseen luovia ihmisiä. Näin voi päätellä vastauksista, jotka koskivat muiden taitojen hyödyntämistä. Työntekijät olivat hyödyntäneet työssään mm. musiikillista osaamista, erilaisia kädentaitoja, digipelaamista, valokuvaamista sekä eläimiä. Myös aiemmissa ammateissa hankittu osaaminen on otettu käyttöön. Etsivässä nuorisotyössä toimii todellisia monitaitureita.

Etsivien nuorisotyöntekijöiden mielestä tärkeimmät ominaisuudet alalla toimiessa liittyvät kohtaamisen taitoihin. Kohtaaminen, vuorovaikutus ja kuunteleminen esiintyivät vastauksissa yleisimmin. Webropolin analyysityökalun vastauksista luomat sanayhdistelmät, kuten ”helposti lähestyttävä luotettava aikuinen”, kuvaavat hyvin millaisia ominaisuuksia työntekijällä toivottiin olevan. Kaartinen-Koutaniemi luonnehtii, että etsivän työn tekijän on oltava kontaktinoton ammattilainen, mutta samalla aito ja vilpitön (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 32).

Etsivät nuorisotyöntekijät kokivat työnsä painottuvan hieman enemmän korjaavaan kuin ennalta ehkäisevään toimintaan. Korjaavien työtehtävien joukosta nousi esiin kolme suurempaa kokonaisuutta, jotka liittyivät päihteisiin, mielenterveyteen sekä palveluohjaukseen. Korjaavien työtehtävien vastauksista koostetusta sanakartasta analyysityökalu muodosti kuvaavia sanayhdistelmiä, mm: ”opiskelemaan ja luottamuksen palauttaminen yhteiskuntaan”.

Ennalta ehkäiseviksi luonnehdittuja työtehtäviä oli nimetty runsaasti, mutta niistä suurimpina ryhminä erottuivat oppilaitostyö, jalkautuminen, työskentely nuorisotilassa, tiedottaminen sekä nuorten kanssa käydyt keskustelut. Sanakartan sanat tuottivat mm. sanayhdistelmän ”itsetunnon vahvistaminen keskusteluissa”.

Tutkimukseen osallistuneista etsivistä nuorisotyöntekijöistä yli puolet oli sitä mieltä, että etsivään nuorisotyöhön tulisi määritellä vähimmäistyökokemus nuorten kanssa työskentelemisestä. Tämän ryhmän vastauskeskiarvon mukaan minimikokemus nuorten kanssa työskentelystä ennen etsivään nuorisotyöhön siirtymistä olisi 2,6 vuotta. Tämä on varsin perusteltua siltä kannalta, että etsivä nuorisotyö on varsin vaativaa ja kokemuksen tuoma varmuus tukee varsinkin vuorovaikutustaitoja edistävästi.

Myös toista mielipidettä on helppo ymmärtää. Etsivää nuorisotyötä tehdään omalla persoonalla. Jos minimityökokemus alalle määriteltäisiin lakiin, jäisivät monet ”hyvät tyypit” mahdollisesti sivuun ja hakeutuisivat mahdollisesti muualle. Myös työntekijäkrytointi vaikeutuisi, mikäli minimityökokemus määriteltäisiin. Riittäväksi koulutustasoksi sai työntekijöiden parissa eniten kannatusta amk perustutkinto/kandidaatti. Tätä mieltä oli valtaosa vastaajista. Tämä on perusteltavissa työn vaativuudella ja sen laajalla osaamisperustalla. Vastaajista yli 10% oli sitä mieltä, ettei riittävää koulutusta ole tarpeen määritellä. Tälle kannalle perustelut ovat samansuuntaiset kuin edellä työkokemuksen suhteen. Alalle sopivat, hyvät persoonat saattaisivat karsiutua, mikäli koulutustaso määriteltäisiin liian korkeaksi. Lisäksi jo aiemmin tehtyjen työntekijävertailujen yhteydessä tuli todetuksi, etteivät alemman ja ylemmän koulutusasteen käsitykset tarvittavien kompetenssien tärkeydestä eronneet juurikaan toisistaan. Tässä mielessä koulutustasolla ei ole etsivässä nuorisotyössä toimittaessa kovin suurta merkitystä.

Suurin osa vastaajista kaipasi alalle omaa täsmäkoulutusta. Eniten eri koulutusmuodoista sai kannatusta kurssimuotoinen ammatillinen täydennyskoulutus. Myös verkossa tapahtuvaa koulutusta toivottiin. Tällä hetkellä etsivän nuorisotyön osaamiskeskus järjestää jo koulutuksia sekä verkossa että kurssimuotoisen am-

matillisen koulutuksen muodossa. Myös alueelliset etsivän nuorisotyön koordinaattorit ovat jo jonkin aikaa järjestäneet perehdyttämiskoulutuksia, joten tässä suhteessa tilanne on siis hyvä ja työntekijöiden kouluttautumismahdollisuudet heidän haluamassaan muodossa ovat kohtalaisen hyvät. Kuitenkin joka kolmannessa vastauksessa toivottiin alalle erikoisammattitutkintoa ja yli viidesosassa kaivattiin etsivään nuorisotyöhön ammatillisen koulutuksen suuntautumisvaihtoehtoa.

Suurin osa vastaajista koki kuitenkin oman koulutuksensa riittäväksi. Lisäkoulutusta tarvitsevat ilmoittivat koulutustarpeensa koskevan pääsääntöisesti mielen-terveys- ja päihdetietämyksen täydentämistä. Monissa vastauksissa haluttiin myös lisää koulutusta liittyen etenkin Kelan palveluihin ja yleisesti palvelujärjestelmän hyödyntämiseen.

Lopuksi on todettava, että vaikka etsivässä nuorisotyössä nykymuodossaan on kyse varsin uudesta ammattialasta ja sitä tehdään maamme rajojen sisällä hyvin erilaisissa ympäristöissä ja olosuhteissa, ovat työhön tarvittavat kompetenssit pääsääntöisesti pitkälti yhdenmukaiset. Alalle on muotoutunut selkeä ja yhtenäinen osaamisperusta, josta ollaan kentällä työntekijöiden kesken varsin yhtä mieltä.

LÄHTEET

Alanen O. & Kotkavuori A. 2014. Välittämisen ammattilaiset. Vamoksen käsikirja etsivään nuorisotyöhön. Helsingin diakonissalaitos.

Appelqvist-Schmidlechner K., Savolainen M., Nordling E. & Stengård E. 2011. Time out! Aikalisä! Elämä raiteillaan. Toimintamallin ja tukipalvelun implementoinnin arviointi. THL –Raportti 34/2011. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80373/a0f6f54c-28da-4995-8d95-be98753e1e1e.pdf?sequence=1>

Bamming R., Wallden J. 2018. Etsivä nuorisotyö 2017. Valtakunnallisen etsivän nuorisotyön kyselyn tulokset. AVI:n julkaisut 49/2018. Saatavissa: file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/etsiva_nuorisotyö_2018_-_Issavi.pdf

EU komissio. Valkoinen kirja. EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet. Bryssel 21.11. 2001. Saatavissa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52001DC0681&from=NL> Euroopan unionin julkaisukeskus.

EU-neuvoston suositus nuorisotakuusta 22.4.2013. Saatavissa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52013PC0857>

Hanhinen T. 2010. Työelämäosaaminen. Kvalifikaatioiden luokitusjärjestelmän konstruointi. Väitöskirja, Tampereen yliopisto. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8290-8>

Kaartinen-Koutaniemi J. 2012. Etsivässä työssä. LK-kirjat/Nuorten keskus. Helsinki.

Kalliomaa J. 2016. ”Ainoa hommani on auttaa sinua.” Etsivän nuorisotyön hyvät käytänteet Etelä-Suomen alueella. Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Opetus- ja kulttuuritoimi. Saatavissa: <https://www.avi.fi/documents/10191/37936/Etsiv%C3%A4n+nuorisoty%C3%B6n+hyv%C3%A4t+k%C3%A4yt%C3%A4nteet+julkaisu/aead4692-93ee-4115-93b6-0db96cd93746>

Kemp P. 2013. ”Tuo hetki, pieni kosketus, aikamoinen kohtaaminen.” Vuorovaikutus asiakastyössä etsivän nuorisotyöntekijän kokemana. Opinnäytetyö ylempi amk, nuoriso- ja järjestötyö, Humak. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013053011877>

Laki nuorisolain muuttamisesta 693/2010/7b§

Lapin nuorten tieto- ja neuvontapalvelu Lanuti: <http://www.lanuti.fi/Suomeksi/Valitse-kunta!/Kemi/ARGOS--etsiva-nuorisotyö>

Lauha H. & Tuominen S. (toim.) 2016. Kohti digitaalista nuorisotyötä. Verke. Saatavissa: <https://www.verke.org/wp-content/uploads/2016/10/Kohti-digitaalista-nuorisotyota-1.pdf>

Mäkinen A. & Paananen E. Mitä te oikein teette? ENT-lehti kevät 2019. Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus.

Mäki-opas S. 2013. Etsivän nuorisotyön hyvät käytänteet ja työmenetelmät. Opinnäytetyö, sosiaalialan koulutusohjelma, Seinäjoen AMK. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54698/maki-opas_su-sanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Männikkö J. 2010. Etsivää työtettä etsimässä. Opinnäytetyö ylempi AMK, sosiaali- ja terveystieteiden kehittäminen ja johtamisen koulutusohjelma, Tampereen AMK. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201004216686>

Nuorisolaki 21.12.2016/1285

Pulli J. 2013. Lähtökohtana kohdata ihminen ihmisenä. Käsityksiä monikulttuurillisesta osaamisesta etsivässä nuorisotyössä Helsingissä. Opinnäytetyö kansalais- ja nuorisotyön koulutusohjelma. Humak. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013120820386>

Puuronen A. 2014. Etsivän katse. Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammattialan kehittäminen. Näkökulmia käytännön työstä. Nuorisotutkimusverkosto. Saatavissa: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/etsivan_katse.pdf

Rauas M. 2014. Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma. Humak. Sarja B, projektiraportit ja selvitykset 30. Saatavissa: https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/10/julkaisu_humak_pienia_tekoja_suuria_asi-oita_web_1m.pdf

Sorell A-R. 2017. Kuka laivaa ohjaa ja minne se seilaa? Etsivän nuorisotyön johtaminen ja sen mahdollistamat työn rakenteet. Opinnäytetyön ylempi AMK, Humak. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017112918803>

Vilen A. 2018. Etsivän nuorisotyön käsikirja. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavissa: <https://www.tpy.fi/etsiva-nuorisotyto/etsivalle-nuorisotyontekijalle/etsivan-nuorisotyon-kasikirja/>

Vilka H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Kustannus oy Tammi. Saatavissa: <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Kyselylomake

Etsivän nuorisotyöntekijän osaamisperusta

Tervetuloa vastaamaan etsivän nuorisotyöntekijän osaamisperustaa koskevaan kyselyyn. Kyselyn kautta saatua tutkimustietoa käytetään ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyössä Etsivän nuorisotyöntekijän osaamisperusta. Opinnäytetyössäni on tarkoitus koostaa etsivän nuorisotyön parissa käytetty keskeisin osaamisperusta yhteen, kiinnittäen samalla huomiota työntekijöiden koulutustarpeisiin sekä työkokemukseen. Etsivä nuorisotyöntekijä on ammattina vielä suhteellisen nuori ja menetelmissä sekä lähestymistavoissa on suhteellisen paljon eroavaisuuksia. Tavoitteena on tämän vaativan ammattialan statuksen nostaminen sekä pyrkimys luoda etsivän nuorisotyön asiakkaille entistä laadukkaampaa ja monipuolisempaa palvelua. Kysely on täysin luottamuksellinen, eikä vastaajan henkilöllisyys paljastu tutkimuksen missään vaiheessa.

Kyselyn kesto on n. 15 minuuttia.

Tutkimuksessa noudatetaan Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisiä suosituksia.

Tilaajana työlle toimii Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus.

Lisätietoa opinnäytetyöstä saat tarvittaessa p. 040-8272530

Ystävällisin terveisin

Janne Katajisto

Yamk yhteisöpedagogiopiskelija/Xamk, Mikkeli

TAUSTATIEDOT:

1. Sukupuoleni:

- Mies
 Nainen
 Muu

2. Ikäni:

3. Työnantajani on:

- Kunta/kaupunki
 Järjestö
 Muu organisaatio

4. Työskentelen:

- Maaseudulla
- Kaupunkimaisessa ympäristössä
- Molemmissa edellä mainituissa

5. Maakunta:

- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Satakunta
- Kanta-Häme
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- E-Karjala
- E-Savo
- P-Savo
- P-Karjala
- Keski-Suomi
- E-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- P-Pohjanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Ahvenanmaa

6. Kokemus nuorisotyöstä:

- Alle 1 vuotta
- 1-3 vuotta
- 4-6 vuotta
- 7-10 vuotta

yli 10 vuotta

7. Kokemus etsivästä nuorisotyöstä:

- Alle 1 vuotta
 1-3 vuotta
 4-6 vuotta
 7-10 vuotta
 yli 10 vuotta

8. Ylin tutkintoni:

- Ammatillinen perustutkinto
 Amk perustutkinto tai kandidaatti
 Yamk tutkinto tai maisteri
 jokin muu, mikä:

9. Miltä alalta tutkintoni on:

- Sosiaaliuala
 Terveysala
 Humanistinen
 Kasvatusala
 Jokin muu, mikä?

OSAAMISPERUSTA

10. Miten tärkeänä pidät etsivän nuorisotyön ammatissa seuraavia taitoja/asioita:

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Jossain määrin tärkeä	Ei kovin tärkeä	Ei lainkaan tärkeä
Palveluohjaus	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuaalineuvonta	☐	☐	☐	☐	☐

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Jossain määrin tärkeä	Ei kovin tärkeä	Ei lainkaan tärkeä
Päihdeneuvonta	☐	☐	☐	☐	☐
Verkostotyöskentely muiden viranomaisten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Somen käyttö ja digitaidot	☐	☐	☐	☐	☐
Lainsäädännön tietämys	☐	☐	☐	☐	☐
Vuorovaikutustaidot	☐	☐	☐	☐	☐
Motivointi, muutospuhe	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutusjärjestelmän tuntemus ja uraohjaus	☐	☐	☐	☐	☐
Jalkautuminen kaduille, kauppakeskuksiin yms. nuorten kokoontumispaikkoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmiä/pienryhmien ohjaustaidot	☐	☐	☐	☐	☐
Tilastointijärjestelmien hallinta	☐	☐	☐	☐	☐
Yksilöohjaus arjen hallintaan	☐	☐	☐	☐	☐
Monikulttuurisen ohjauksen valmiudet	☐	☐	☐	☐	☐
Mielenterveyteen liittyvä tietämys ja ohjaustaidot	☐	☐	☐	☐	☐
Työskentely oppilaitoksissa	☐	☐	☐	☐	☐
Työskentely nuorisotilassa	☐	☐	☐	☐	☐
Työn rajaaminen	☐	☐	☐	☐	☐

11. Mitä muuta taitoja/osaamista olet mahdollisesti hyödyntänyt työssäsi?

1000 merkkiä jäljellä

12. Etsivän nuorisotyöntekijän tärkein ammatillinen ominaisuus mielestäsi on:

300 merkkiä jäljellä

13. Työni on luonteeltaan:

1 2 3 4 5

Korjaavaa Ennaltaehkäisevää

14. Keskeisimmät vaikuttavuudeltaan korjaavat työtehtävät:

300 merkkiä jäljellä

15. Keskeisimmät vaikuttavuudeltaan ennaltaehkäisevät tehtävät:

300 merkkiä jäljellä

KOULUTUS, KOKEMUS JA SOVELTUVUUS

16. Pitäisikö etsivää nuorisotyötä tekeväälle määritellä vähimmäistyökokemus nuorten kanssa työskentelemisestä ennenkuin hän voi aloittaa tässä ammatissa?

- Kyllä
 Ei

17. Jos vastasit kyllä, mikä olisi mielestäsi minimikokemus vuosina nuorisotyöstä, jota etsivään nuorisotyöhön vaadittaisiin?

2 merkkiä jäljellä

18. Mikä on mielestäsi riittävä koulutustaso etsivään nuorisotyöhön?

- Ammatillinen perustutkinto
- Amk perustutkinto tai kandidaatti
- Ylempi amk tutkinto tai maisteri
- Riittävää koulutusta ei ole tarpeen määritellä

19. Pitäisikö mielestäsi etsivään nuorisotyöhön olla oma täsmäkoulutuksensa?

- Kyllä
- Ei

20. Jos vastasit edelliseen kyllä, minkä muotoista koulutuksen pitäisi mielestäsi olla?

- Kurssimuotoista ammatillista täydennyskoulutusta
- verkossa tapahtuvaa koulutusta
- Ammatillisen koulutuksen suuntautumisvaihtoehto
- Erikoisammattitutkinto
- Jokin muu, mikä?

21. Miten riittäväksi koet oman koulutuksesi?

- Koulutukseni on riittävä
- Tarvitsen lisäkoulutusta työtehtäviäni varten. Millaista?

22. Mahdolliset terveiset tai kommentit tämän kyselyt tekijälle:
